

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra historie

**FENOMÉN VOJENSKÉ ZRADY V MEZIVÁLEČNÉM
ČESKOSLOVENSKU NA PŘÍKLADU ŽIVOTNÍCH OSUDŮ
SUDETSKÉHO NĚMCE HELMUTHA BARUSCHKY**

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Radim Kohoutek

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kreisinger, Ph.D.

Olomouc

2022

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Radim Kohoutek

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu mé diplomové práce Dr. Pavlu Kreisingerovi za jeho cenné rady, trpělivost, vstřícný přístup a ochotu být nápomocen. Dále mé poděkování patří pracovníkům všech archivů, které jsem během výzkumu navštívil, jež ke mně byli vždy milí a vstřícní. V neposlední řadě chci poděkovat také své rodině za její podporu při psaní práce.

Obsah

1. Úvod.....	7
1.1 Literatura	8
1.2 Prameny.....	9
2. Dosavadní stav bádání	10
2.1 První okruh	10
2.2 Druhý okruh.....	11
2.2.1 Polská historiografie.....	11
2.2.2 Československé bádání	11
3. Představení zpravodajských služeb.....	13
3.1 Abwehr	13
3.2 Československá zpravodajská služba	14
4. Rekonstrukce Baruschkovy špionáže	15
4.1 Rodinné zázemí Helmutha Baruschky	15
4.2 Šternberk na Moravě – Baruschkovo rodné město.....	16
4.3 První etapa špionáže	18
4.4 Osoba majora Helma	19
4.4.1 Agent A-54.....	20
4.5 Holm vs. Helm.....	20
4.6 První opisování listin	22
4.6.1 Baruschkova cílená bagatelizace.....	23
4.7 Přidělení k VTLÚ	24
4.8 Vychytralost Baruschky	25
4.9 První fotografování spisů.....	26
4.10 Druhé fotografování spisů	28
4.11 Baruschkův výdělek	29
4.11.1 Plat.....	30
4.11.2 Přilepšení k platu.....	31
4.11.3 Porovnání s výdělkem Josefa Krejsy	32
4.12 Odměna.....	32
4.13 Přeložení Baruschky	33
4.14 Druhá etapa špionáže.....	34
4.14.1 Ota Karel Knahl	34
4.14.2 Setkání s Arnoštem Bruchem.....	35
4.14.3 Pokračování špionáže	36

5.	Dodatky k trestnímu oznámení	38
5.1.1	Spisy od Bohuslava Ležáka.....	38
5.1.2	Pomoc vojína Altera.....	38
5.1.3	Styky s Karlem Vlčkem	39
5.1.4	Domluva sabotáže	39
6.	Trestní řízení s Baruschkou a spol.	40
6.1	Hlavní přelíčení	40
6.2	Obvinění a výše trestu Baruschky	40
6.2.1	Porovnání výše trestu s trestem u Josefa Krejzy	42
6.3	Obvinění a výše trestu Bohuslava Ležáka	42
6.4	Zprošťovací část rozsudku.....	43
6.4.1	Zproštění určitých bodů obžaloby	43
6.4.2	Zproštění Bedřicha Altera	45
6.4.3	Zproštění nadporučíka Polanského	46
6.4.4	Nabytí práva rozsudku	47
6.4.5	Propuštění z vazby	47
6.5	Tresty bývalých spolupracovníků.....	48
6.5.1	Anna Baruschková	48
6.5.2	Pavel Baruschka	48
6.5.3	Arnošt Bruch	49
6.5.4	Walter Czech.....	49
6.5.5	Karel Endl	49
6.5.6	Armín Fischer.....	50
6.5.7	Arnošt Jankowský	51
6.5.8	Ota Knahl	51
6.5.9	Jan Lachnit	52
6.5.10	Otto Meckel.....	53
7.	Osudy Baruschky a jeho společníků	53
7.1	Helmuth Baruschka	53
7.2	Ota Karel Knahl.....	55
7.3	Ostatní spolupracovníci	55
8.	Závěr	57
9.	Přehled použitých pramenů a literatury	58
9.1	Prameny.....	58
9.2	Monografie	59

9.3	Studie	59
9.4	Elektronické a internetové zdroje	59
10.	Summary	60
11.	Přílohy	61
11.1	Fotografie Bedřicha Altera	61
11.2	Fotografie Helmutha Baruschky	62
11.3	Fotografie Arnošta Brucha	63
11.4	Fotografie Waltera Czecha	64
11.5	Fotografie Karla Endla	65
11.6	Fotografie Armína Fischera	66
11.7	Fotografie Arnošta Jankowského	67
11.8	Fotografie Jana Lachnita	68
11.9	Fotografie Otto Meckela	69

1. Úvod

„Kdo za války opatřuje nepříteli nějaký prospěch nebo způsobí škodu branné moci nebo vojenským podnikům republiky nebo jejího spojence, [...] za okolností zvláště přitěžujících těžkým žalářem od pěti do dvaceti let nebo na doživotí. Stejně se trestá: kdo vyzradí cizí moci nebo nepřímo skutečnost, že opatření nebo předmět, jež mají zůstat utajeny pro obranu republiky, kdo vyzvídá takovou skutečnost, opatření nebo předmět, aby je vyrazil přímo nebo nepřímo cizí moci, kdo za těmito účely s někým se spolčí nebo vejde ve styk přímý nebo nepřímý s cizí mocí nebo s cizími činiteli, zejména vojenskými nebo finančními.“¹

Takhle je v zákoně č. 50/ 1923 Sb. specifikováno, jaký trest hrozí za vojenskou zradu prováděnou proti zájmům Československé republiky, a to přesněji napomáháním cizí moci. Vojenská zrada velmi úzce souvisí se špionáží, protože právě ty činy, které se pak takto odsuzují, jsou zamýšleny a provedeny jako špionáž.

Špionů mohlo být několik druhů, ale nejčastěji se dělily na dva druhy. Profesionální, kteří pracovali ve zpravodajských agenturách, operovali pod diplomatickým krytím a byli vysíláni do zemí plnit konkrétní úkoly.² Ke splnění těchto úkolů si poté v dané zemi nacházeli svoje informátory a spolupracovníky. Tito se rozhodli zradit svou vlast z různých důvodů, a to zejména ideologických či peněžních.³ Je otázkou, jaké konkrétní důvody dovedly tyto lidi ke zrazení státu a práci proti němu. Který z uvedených důvodů měl převahu, jestli například nenávisť k zemi, ve které daný špion či informátor žil nebo vidina vlastního peněžního obohacení, nám není známo. Co bylo náplní práce takových lidí uvádí kniha Michala Lukeše:

¹ § 6 zákona č. 50/1923 Sb. odst. 1,2. Dostupné online: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgizv6njqfuya> [cit. 15. 10. 2022].

² Lukeš, Michal: *Špionážní případy*. Praha, 2016, str. 7–8.

³ Lukeš, Michal: *Špionážní případy*. Praha, 2016, str. 7–8.

„Podstatou práce tajných služeb a jejich špiónů je získat co nejvíce informací, které se protivník naopak snaží utajit.“⁴

Tato práce si klade za cíl rekonstruovat špiónážní případ sudetského Němce Helmutha Baruschky a poté příběh zanalyzovat. Helmuth Baruschka se nechal najmout pro vyzvídání informací z vojenských dokumentů. Za peněžní odměnu je poté předával do nacistického Německa, a těmito činy se dopustil vojenské zraady.

1.1 Literatura

Literatura použita v této práci se ve většině případů váže k jednotlivým příkladům činnosti československých zpravodajů a jejich výsledkům. Prvním nápomocným materiálem, k analýze případu Helmutha Baruschky, je kniha Michala Lukeše *Špiónážní případy*. Tato kniha byla vydaná v roce 2016 a pojednává o více než deseti případech špiónáže v době první republiky. Publikace však neuvádí jen příklady špiónáží, které se dělí z Lukešova pohledu na závažné, ale i nezávažné.⁵ Obsahuje i uvedení do situace v Československu, kdy například po roce 1930 už nebylo pro české zpravodajce největším nepřítelem Maďarsko, ale československá zpravodajská agentura začala reagovat na vznikající německé nebezpečí.⁶ Tato práce slouží jako dobré uvedení do tématu, je čtivá a dostupná široké veřejnosti.

Další důležitou knihou, kterou použiji zejména v úvodu práce, je kniha Karla Straky *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933–1939*.⁷ V této knize stojí za vyzdvihnutí bohaté uvedení do dosavadního bádání v úvodu publikace. Tato kniha byla vydaná v roce 2017, čímž se jeví jako velmi aktuální.

⁴ Tamtéž, str. 7.

⁵ Tamtéž, str. 131–133.

⁶ Tamtéž, str. 125–127.

⁷ Straka, Karel: *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933–1939: Zpravodajské ústředí*. Praha, 2017.

Další knihy, ze kterých budu čerpat určité informace, jsou tyto: *Spor o Agenta A-54. Kapitoly z dějin československé zpravodajské služby* od Jaroslava a Stanislava Kokoškových, dále také z knihy *Admirál Canaris* od Jaroslava Kokošky.

V úvodních kapitolách mi budou nápomocny další dvě knihy. *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*. Helmuta Roewera a kolektivu autorů a *Dějiny Šternberka* od Davida Papajíka a kolektivu autorů.

V rámci literatury také použiji několik článků, které mi budou sloužit jako příklady analýz případů špionáže a jako další uvedení do tohoto tématu. Budu čerpat informace ze studie Jiřího Plachého *Hrdelní procesy u pražského Divisního soudu v letech 1937–1938*. Článek Pavla Kreisingera a Milana Vyhlídala *Neznámá kapitola z dějin maďarské zpravodajské činnosti proti ČSR: Olomoucký špionážní případ kapitána v. v. Leopolda Katzerna a jeho synovce Wilhelma Katzera* mi bude nápomocen v rámci závěru, kde se budu zamýšlet nad osudem Helmutha Baruschky.

1.2 Prameny

Pramenů, které využiji jako základ své bakalářské práce, je několik. Prvním zmíněným je soudní spis v trestní věci Helmutha Baruschky a spol. z Vojenského ústředního archivu v Praze. Tento spis zachycuje rozsudek nad několika lidmi, mezi kterými je Helmuth Baruschka a další, jmenovitě Karel Vlček či Bedřich Alter. Spis obsahuje obžaloby i opis rozsudku.

Dále to budou jednotlivé protokoly obžalovaného Helmutha Baruschky a jeho kompliců, konkrétně například Jana Lachnita, spisy o Arnoštu Bruchovi, Karlu Endlovi i o dříve zmíněných a dalších. Složky s těmito spisy jsou dostupné ve fondech v pražském Národním archivu v Praze. Z téhož archivu budu čerpat informace z trestních oznámení na Baruschku a jeho spolupracovníky, ze zpráv o zatčeních výše zmíněných, z úředních záznamů k těmto osobám a také z korespondence ministerstva vnitra a presidií úřadů.

Další pramen, který použiji v této práci je soudní spis Jana Lachnita, který je uložen ve Státním okresním archivu v Olomouci.

Dále použiji Baruschkovu policejní přihlášku ze Státního okresního archivu v Liberci. Tato přihláška mi bude nápomocná při rekonstrukci Baruschkových poválečných osudů.

Jako poslední archivní materiál, se kterým budu pracovat, je kopie kmenového listu Helmutha Baruschky, který je uložen ve Vojenském historickém archivu v Bratislavě.

Analýzou pramenů chci zrekonstruovat Baruschkovu špionážní „kariéru“. Analýza bude probíhat od počátku, a to přesněji otázkou, jak se mohl dostat ke špionáži, jak probíhala a s kým byl ve styku, a nakonec jak byl Helmuth Baruschka odsouzen.

2. Dosavadní stav bádání

Na začátek je nutno představit dosavadní stav bádání. Informace k této části budu čerpat z knihy Karla Straky *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933–1939*. Autor z obecného hlediska dělí bádání o zpravodajství na dva okruhy.

2.1 První okruh

Prvním okruhem je většina západního svobodného světa do roku 1990, autor v něm vyzdvihuje historiografii Velké Británie, severoamerického prostoru společně s Kanadou a francouzskou historiografii.⁸ V rámci tohoto okruhu je nutno podotknout, že první vědecky koncipovaná díla začala vznikat v letech 1979–1986.⁹ Z anglického výzkumu lze uvést zejména „sborník studií věnujících se tématu vztahu vlád a zpravodajských složek ve 20. století“ Angličana Christophera Andrewa.¹⁰ Jako zatím nejvýznamnější text francouzského výzkumu meziválečného zpravodajství autor představuje objevnou práci Oliviera Forcada.¹¹

⁸ Straka, Karel: *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933–1939: Zpravodajské ústředí*. Praha, 2017, str. 7. (Dále jen *Rekonstrukce československé agenturní sítě*)

⁹ Straka, Karel: *Rekonstrukce československé agenturní sítě*, str. 7.

¹⁰ Tamtéž, str. 8.

¹¹ Tamtéž, str. 9.

2.2 Druhý okruh

Druhý okruh se týká zemí bývalého východního bloku, zaměřuje se na polskou a československou vědu.¹² Oproti západnímu směru, bádání v rámci východního bloku začalo prokazatelně dříve, i když byl přístup k pramenům vyhrazen jen úzké skupině badatelů.¹³

2.2.1 Polská historiografie

Ze starších dob jsou uznávaná díla Leszeka Gondeka a Władysława Kozaczuka o polském vojenském zpravodajství proti Německu z meziválečných dob.¹⁴ Z pozdější etapy výzkumu Karel Straka připomíná jména několika historiků, jež se věnovali tématům zpravodajské činnosti proti Sovětskému svazu a aktivitám polské rezistence na západě mezi lety 1939–1945, jako například Andrzeje Misiuka.¹⁵

2.2.2 Československé bádání

V rámci československého bádání před rokem 1948 se můžeme zmínit o pamětnické stati plukovníka generálního štábu Josefa Fetky z roku 1947. Josef Fetka tehdy shrnul dostupná fakta „o vojenské hodnotě německé branné moci v době zářijové krize roku 1938.“¹⁶

Na našem území se v druhé polovině 60. let probudil zájem o řadu témat. Bohužel byla vědecká pracoviště dosud „vázána četnými ideologickými ohledy“.¹⁷ Z autorských kruhů, které byly z větší části publicistické, se v nových pracích z té doby zrodil nekritický fenomén Paula Thümmela, což byla jedna z nejdůležitějších postav československé agenturní sítě.¹⁸ Z období 60. let jsou hodnotné pamětnické statě plukovníka generálního štábu Emila Strankmüllera, jež byl někdejsím velícím důstojníkem ofenzivního zpravodajství. Jeho statě se nejspíše snažily

¹² Tamtéž, str. 7.

¹³ Tamtéž, str. 10.

¹⁴ Tamtéž, str. 10.

¹⁵ Tamtéž, str. 10.

¹⁶ Tamtéž, str. 12.

¹⁷ Tamtéž, str. 12.

¹⁸ Tamtéž, str. 13.

představit zpravodajský mechanismus armády jako celek a jejich význam je hlavně v informativní hodnotě a možnosti komparace s novějším výzkumem.¹⁹

V období 70. a 80. let ožila historizující publicistika. Tímto typem psaní se zabýval Ota Holub, avšak kvalitativně byly tyto práce historizující publicistiky na vyšší úrovni než v 60. letech, a pojednávaly o obraně proti aktivitám nacistického zpravodajství z 30. let.²⁰

Počátek vědeckého výzkumu v otázce československého zpravodajství mezi 1. a 2. světovou válkou lze najít v druhé polovině 80. let především v pracích Jana Gebharta, Jana Kuklíka a Jaroslava Kokošky. Je nutno připomenout, že texty z této doby nepřekračovaly rozsah studií z časopisů či příspěvků do sborníků. Jan Gebhart se s Janem Kuklíkem hlavně zaměřovali na práci „československého zpravodajství vůči říšskoněmeckým zpravodajským strukturám“.²¹ Jaroslav Kokoška oproti tomu sledoval vývoj struktur a organizačních bází vojenského zpravodajského systému.²² Karel Straka nám také říká, že československá historiografie před rokem 1989 dlouho přehlížela význam zpravodajství v dějinách meziválečné republiky. Toto je poté doloženo zmínkou o edičním projektu Vojenského historického ústavu z 80. let pod názvem *Vojenské dějiny Československa*. V této knize najdeme bohužel jen pár okrajových zmínek o vojenském zpravodajství.²³

Po pádu režimu v roce 1989 se zájem o vojenské meziválečné zpravodajství ocitl v pozadí, protože se pozornost obrátila k činnosti Státní bezpečnosti a dalších orgánů bývalého režimu. I přesto historiografie od roku 1990 dokázala nejlépe zpracovat „organizační vývoj zpravodajských struktur československé branné moci z let 1918–1939“.²⁴ Na statě Jaroslava Kokošky úspěšně navázal Zdeněk Titl.²⁵ Velký díl pozornosti se také zaměřil na vojenské i

¹⁹ Tamtéž, str. 13.

²⁰ Tamtéž, str. 14.

²¹ Tamtéž, str. 14.

²² Tamtéž, str. 14–15.

²³ Tamtéž, str. 15.

²⁴ Tamtéž, str. 15.

²⁵ Tamtéž, str. 15.

bezpečnostní zpravodajství mezi lety 1933–1939, což souvisí se zájmem o mnichovské téma. Toto dokládají texty Stanislava Kokošky.²⁶ Dále se v polistopadově době objevilo několik studií, které se věnují zpravodajským kontaktům se spojenci, zejména s Francií, Sovětským svazem a z určitého hlediska i s Polskem.²⁷

Od roku 1990 pokračuje trvalý zájem o defenzivní meziválečné zpravodajství, historiografie se snažila o objektivitu a rozhodně nevyčerpala tuzemskou pramennou základnu, což je doloženo pracemi Pavla Kreisingera, Michala Lukeše, Jiřího Plachého, Karla Straky či Františka Vaška.²⁸ Starší texty si například ponechaly svou hodnotu v otázce životopisu Františka Moravce, jehož biografii napsal Jiří Šolc. Práce trpí nevyváženým zájmem o jednotlivá období Moravcova života.²⁹ Za nejzdařilejší a současně nejvíce přínosný text o československém zpravodajství do roku 1939 je považována kniha Jaroslava a Stanislava Kokošky *Spor o agenta A-54*, se kterou také pracuji v této bakalářské práci. Autoři poprvé přistoupili k fenoménu agenta Paula Thümmela kriticky, bez příkras a s maximální snahou o objektivitu. Dále také pracovali s velkým počtem pramenů a literatury.

3. Představení zpravodajských služeb

3.1 Abwehr

Na tomto místě je nutno objasnit, co to vlastně abwehr byl, a jakým způsobem pracoval. Abwehr je zkrácené označení německé vojenské zpravodajské služby. Tato organizace byla přiřčena k ministerstvu války a později k vrchnímu velitelství branné moci (OKW). Zmínění důstojníků a pracovníků pod abwehrem v této práci znamená, že to byli lidé patřící k sekci „Zahraničí/Abwehr“.³⁰ Abwehr se jako takový zaměřoval nejvíce na příslušníky

²⁶ Tamtéž, str. 16.

²⁷ Tamtéž, str. 16.

²⁸ Tamtéž, str. 17.

²⁹ Tamtéž, str. 17.

³⁰ Roewer, Helmut – Schäfer, Stefan – Uhl, Matthias – Dvořáček, Petr – Köpplová, Petra: *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*. Praha, 2006, str. 12.

sudetoněmecké menšiny. Agenti německé zpravodajské služby měli zájem o důstojníky z národnostních menšin, nebo vojáky s německými či maďarskými příbuznými.³¹

Je potřeba podotknout, že se německé zpravodajské orgány snažily získat co nejvíce materiálů, spisů a podkladů, které se týkaly různých odvětví, například: podklady o výzbroji československé armády, plány na stavbu opevnění, podklady národnostních poměrů armády, fakta o zajištění hranic vojáky a samozřejmě fakta o mobilizačních přípravách.³² Jak se čtenář může dočíst v knize *Admirál Canaris*, abwehru nešlo jen o ty nejdůležitější plány a materiály a nejtajnější záležitosti. „Abwehr pracoval tzv. mozaikovým způsobem, tj. sbíral všechna, i ta nejnevinnější fakta, která ovšem mohla v dalších souvislostech poskytnout poměrně přesný obraz rot, praporů, a dokonce i pluků.“³³

3.2 Československá zpravodajská služba

Také bych chtěl na stejném místě krátce představit protějšek abwehru, a to konkrétně československou zpravodajskou službu. Vojenské zpravodajství náleželo do kompetence 2. zpravodajského oddělení Generálního štábu (od roku 1920 Hlavního štábu) československé branné moci.³⁴ Úkolem 2. oddělení bylo získávat mnoho informací, jakožto složení nepřátelských vojsk, jejich rozložení, pohyb, operační záměry, materiální stav apod.³⁵ Zpravodajové se také snažili získat informace a důkladně poznat organizace armád, výzbroj, informace ohledně výcviku, dále také strategické zásoby států, jejich zdroje, surovinovou situaci a jiné. Jejich zpravodajská činnost se dělila na ofenzivní a defenzivní.³⁶ V době nejvyššího dosaženého výkonu vojenského zpravodajského systému v roce 1938 se 2. oddělení dělilo na 4 skupiny, a to konkrétně A – studijní a plánovací, B – pátrací, C – zahraniční a D –

³¹ Kokoška, Jaroslav: *Admirál Canaris*. Praha, 1968, str. 61.

³² Tamtéž, str. 61–62.

³³ Tamtéž, str. 62.

³⁴ Straka, Karel: *Rekonstrukce československé agenturní sítě*, str. 29.

³⁵ Tamtéž, str. 29.

³⁶ Tamtéž, str. 30.

všeobecnou.³⁷ Pro vyhledávání informací byla nejdůležitější skupina B, která se ještě dále dělila na sekci ofenzivní P-1 a sekci obrannou P-2.³⁸

4. Rekonstrukce Baruschkovy špionáže

V této části bakalářské práce se pokusím podle prostudovaných dostupných archivních materiálů zreprodukovat průběh špionáže Helmutha Baruschky a jeho kompliců. Hlavním spisem bude trestní oznámení na Helmutha Baruschku a jeho některé spoluviníky, který lze najít v Národním archivu.³⁹ K doplnění obecného rámce celého průběhu případu mi poslouží jednotlivé výpovědi Baruschky a jeho kompliců při výsleších.

4.1 Rodinné zázemí Helmutha Baruschky

Nyní představím rodinné zázemí Helmutha Baruschky. Informace budu čerpat z kmenového listu Helmutha a z kapitoly *Šternberk v letech 1918–1938* od Jany Burešové, Arnošta Skoupého a Miloše Trapla z knihy *Dějiny Šternberka*, která je nyní v tisku.

Helmuth Baruschka pocházel ze Šternberka, kde se narodil v německé úřednické rodině dne 30. června roku 1914.⁴⁰ Jeho rodiče byli Franz Baruschka a Augustina roz. Kleinová.⁴¹ Mateřská řeč Helmutha byla německá a byl římskokatolického vyznání. Dle kmenového listu uměl slovem i písmem česky, německy a francouzsky.⁴² Baruschka odchodil 5 tříd obecné školy, 1 třídu občanské školy a 7 tříd německé reálky, kde i maturoval.⁴³ Informace o reálce

³⁷ Tamtéž, str. 33.

³⁸ Tamtéž, str. 34.

³⁹ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol.

⁴⁰ VHA Bratislava, Sbírka kmenových listů, kmen. list H. Baruschky (nar. 1914), str. 1.

⁴¹ Franz Baruschka se narodil 11. 10. 1886 v Budapešti, ve Šternberku u působil od 1. 1. 1908 jako kancelářský oficiant, od 26. 2. 1919 pracoval jako soudní kancelářský asistent a od 1. 7. 1935 soudní kancelářský revident, 1. 4. 1939 jako *Justizinspektor*. Dne 1. 3. 1943 penzionován. Jeho další osudy jsou neznámé. Viz BIMAN, Stanislav a kol. *Kdo byl kdo v Říšské župě Sudety: biografická příručka A-Z*. CD-ROM. SOA Litoměřice 2008, heslo Baruschka, Franz.

⁴² VHA Bratislava, Sbírka kmenových listů, kmen. list H. Baruschky (nar. 1914), str. 1.

⁴³ Tamtéž, str. 1.

dokládají výpovědi jeho spolužáků Karla Endla⁴⁴, Waltera Czecha⁴⁵, Arnošta Jankowského⁴⁶ a Armína Fischera⁴⁷. Walter Czech ve svém protokolu uvádí, že s Baruschkou dokonce maturoval.⁴⁸ Je zajímavé, že později v rámci rozsudku soud došel k přesvědčení, že byl Baruschka sveden ke svým činům chybnou školní výchovou společně se svými spolužáky. Ti mu totiž ochotně pomohli při provádění jeho trestné činnosti a soud usoudil, že šlo „zřejmě o chybu v kolektivní, tedy školské výchově“.⁴⁹

4.2 Šternberk na Moravě – Baruschkovo rodné město

Nyní bych představil místo, kde vyrůstal a jeho prvorepublikovou historii. Šternberk se nachází na Moravě nedaleko Olomouce. Město mělo přes celé období první republiky zásadní problémy, a to konkrétně převažující německé obyvatelstvo.⁵⁰ Poválečná situace ve Šternberku byla jedna z nejvíce napjatých a nejvíce vyhrocených v celém Československu. Němci na severní Moravě se nechtěli začlenit do nového státního útvaru a spíše se přikláněli ke vzniku provincie Sudetenland se sídlem v Opavě. K této provincii měl být připojen i Šternberk.⁵¹ Ve Šternberku byl 30. 10. 1918 vytvořen Výkonný výbor německého národního shromáždění, který začal řídit veškerou správu Šternberka a jeho okresu. Dne 31. 10. téhož roku byl svolán „Volkstag“, na kterém starosta Johann Langer ohlásil jménem provincie Sudetenland převzetí moci ve městě i v okrese. Němci ze Šternberka vůbec nebrali v potaz otázku českého

⁴⁴ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Protokol s Karlem Endlem, folio d-1, str. 2.

⁴⁵ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 55, signatura 200-55-5, Protokol s Walterem Czechem, folio d-1, str. 1.

⁴⁶ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Protokol s Arnoštem Jankowským, folio d-1, str. 2.

⁴⁷ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-93-30, Protokol s Armínem Fischerem, folio d-1, str. 1.

⁴⁸ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 55, signatura 200-55-5, Protokol s Walterem Czechem, folio d-1, str. 1.

⁴⁹ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 15.

⁵⁰ Burešová, Jana – Skoupý, Arnošt – Trapl, Miloš: První Československá republika (1918–1938). In: Papajík, David a kolektiv: Dějiny Šternberka, 2022, rukopis v tisku.

⁵¹ Burešová, Jana – Skoupý, Arnošt – Trapl, Miloš: První Československá republika (1918–1938). In: Papajík, David a kolektiv: Dějiny Šternberka, 2022, rukopis v tisku.

obyvatelstva. Dokonce byla na území německých provincií vytvářena i ozbrojená domobrana „Volkswehr“. Po neúspěšném jednání československé vlády se zástupci rakouských provincií, začala československá armáda s obsazováním pohraničí.⁵² Obsazování proběhlo hladce, jednotky československé armády z Vysokého Mýta obsadily 16. prosince Uničov a Šumperk, o dva dny později Šternberk a Opavu. Česká vojenská deputace po příchodu na radnici požadovala, aby byl rozpuštěn Volkswehr, odevzdáno jejich vybavení a předány státní budovy a vojenská skladiště. Jednotky Volkswehru nekladly odpor, starosta pouze vydal jménem městské rady prohlášení na protest proti obsazení města.⁵³ Německé obyvatelstvo zareagovalo tím, že následující den proběhla demonstrace, při které se dokonce odvolávali na 14 bodů prezidenta Wilsona. Nejhorší protesty se odehrály v roce 1919, k národnostním problémům se přidávala otázka hladu, cen a nezaměstnanosti. V lednu a v únoru též proběhly demonstrace, ale nejvíce se do dějin zapsaly masivní protesty 4. března. Šternberské politické strany se chystaly k volbám do rakouského parlamentu, které se konaly právě 4. března, ale československá vláda jim účast nepovolila. To vyvolalo bouřlivé protesty v celém pohraničí, ve Šternberku došlo k napadání a zároveň odzbrojování českých vojáků. Při potyčkách bylo zabito celkem 18 lidí z toho 2 českoslovenští vojáci a bylo raněno 23 civilistů a 5 vojáků. Tento incident byl jedním z nejkrvavějších národnostních a sociálních střetnutí za doby první republiky. V rámci dějin 30. let se znovu rozhořely nacionální vášně kvůli nástupu Adolfa Hitlera. Příklon k nacismu ovlivnila také světová hospodářská krize, která zapříčinila nezaměstnanost a bídu. V případě potravinových poukázek tzv. „žebračenek“ se v roce 1932 ukázalo, že je polovina obyvatel pobírala neoprávněně.⁵⁴

Můžeme vidět, že Helmuth Baruschka vyrůstal v prostředí, které bylo naprosto ovlivněno německým nacionalismem. Nelze popřít, že na Helmutha dané prostředí, kde

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

vyrůstal a kde se stalo mnoho závažných událostí, velmi zapůsobilo a ovlivnilo ho v jeho životě a rozhodnutích.

4.3 První etapa špionáže

V roce 1934 v měsíci únoru se Helmuth Baruschka a Jan Lachnit domluvili, že odcestují do Německa a nabídnou se k výzvědné činnosti proti Československu.⁵⁵ Je zde nutno podotknout, že je k tomu vedly ideové důvody, přesněji jejich německo-nacionální přesvědčení.⁵⁶ V důsledku této konverzace odjel Lachnit po několika dnech do Kladska a tam měl díky zpravodajskému agentu Grohsovi zprostředkovaný styk s říšskoněmeckým zpravodajským důstojníkem z Breslau, údajně s majorem Helmem.⁵⁷ Baruschka toto tvrzení potvrzuje ve své výpovědi, která sloužila jako kontrastní vůči originální Lachnitově výpovědi, kde se snažil veškerý kontakt s Baruschkou zapřít. Tvrdil, že ho nezná, že nikdy nebyl v kontaktu s říšskoněmeckou zpravodajskou službou a podobně.⁵⁸ Baruschka ve své výpovědi také uvádí údajné označení osoby majora Helma, konkrétně „Der Alte“.⁵⁹ Poté odjel na Lachnitovo vyzvání Baruschka v dubnu roku 1934 do Kladska, kde se měl setkat s Grohsem. V rámci cesty do Německa ilegálně přešel hranice za pomoci své sestry Anny Baruschkové. Ta ho převedla přes hranice z Mladkova do Mittelwalde (dnes polské Międzyzylesie).⁶⁰ K setkání s Grohsem Baruschka ve své výpovědi dodává podstatné informace. Údajně se setkal s Grohsem v jeho vlastním bytě. Grohs se Baruschky ptal na různé informace, jako například na jeho poměry, osobní data a jestli by chtěl Baruschka pracovat pro Německo. Dále se samozřejmě ptal hlavně na otázky armádní tematiky, konkrétně kde nastoupí povinnou

⁵⁵ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 9.

⁵⁶ Tamtéž, folio 9.

⁵⁷ Tamtéž, folio 9.

⁵⁸ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Protokol s Janem Lachnitem, folio c-5, str 1–4.

⁵⁹ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita folio 6, str 2.

⁶⁰ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 9.

prezenční vojenskou službu. Na to mu Baruschka odpověděl, že od 15. července 1934 bude sloužit u 151. dělostřeleckého pluku v Praze. Obratem Grohs Baruschkovi nabídl, aby i společně s Lachnitem přijeli 5. 5. 1934 znovu do Kladska, a na tuto nabídku Baruschka přistoupil.⁶¹ Toho dne se Baruschka s Lachnitem skutečně vydali opět do Kladska, kde jim Grohs zprostředkoval schůzku s již zmíněným říšskoněmeckým zpravodajským důstojníkem. Baruschka a Lachnit mu slíbili, že budou „vyzvědačství“ provozovat z ideových důvodů ve prospěch Německa. Také přistoupili na to, že jim budou hrazeny jen „faktické výlohy vzniklé touto činností“.⁶² Navíc Baruschka sdělil zpravodajskému důstojníkovi, že 15. 7. 1934 nastoupí službu u 151. dělostřeleckého pluku v Praze a bude poslán do školy pro záložní důstojníky. Poté dostal několik úkolů: získat informace o technických novinkách u pluku, novém protiletadlovém zaměřovači, malém tanku malého typu a získat učební látku ze školy pro záložní důstojníky dělostřelectva. Zároveň bylo Baruschkovi řečeno, aby se snažil získat zprávy o výzbroji československé armády. Bylo domluveno, že získaný materiál bude Baruschka předávat Lachnitovi a ten se poté postará o jeho doručení říšskoněmecké zpravodajské kanceláři v Breslau pomocí Grohse v Kladsku.⁶³ Je zajímavé, že údajně Helm nechtěl zprávy o organizaci československé armády, protože to prý již vědí a spíše podotkl, aby se snažil Baruschka získat zprávy o výzbroji československé armády.⁶⁴

4.4 Osoba majora Helma

V rámci bádání jsem vznesl hypotézu na základě četby knihy Jaroslava a Stanislava Kokoškových *Spor o agenta A-54*. Hypotéza zní: Shoduje se osoba majora Helma zmíněná

⁶¹ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita folio 6, str 2.

⁶² Tamtéž, folio 6, str 2.

⁶³ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 9.

⁶⁴ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

Baruschkou s osobou doktora Holma? Toto krycí jméno byla jako jedno z mnoha používáno známým agentem dublérem Paulem Thümmelem, na českém území známým spíše pod zkratkou A-54. Nejprve představím ve zkratce osobu Paula Thümmela.

4.4.1 Agent A-54

Paul Thümmel, známý jako Jochen Breitner, Voral, Franta, René nebo právě Dr. Holm, pocházel z Neuhausen v Sasku. Jako zaměstnanec abwehru pod krycím jménem Bär budoval od roku 1932 agenturní síť v pohraničí. Na jaře roku 1936 se nabídl pro spolupráci 2. oddělení hlavního štábu v Praze, kterým byl také evidován jako známý agent A-54.⁶⁵ A-54 fungoval jako agent dublér. Podle encyklopedie tajných služeb jde o označení agenta, „který je činný ve prospěch dvou proti sobě pracujících tajných služeb“.⁶⁶

4.5 Holm vs. Helm

Jak se může čtenář sám přesvědčit podle výše zmíněné encyklopedie, jedno z mnoha krycích jmen agenta A-54 bylo právě doktor Holm.⁶⁷ První informace, která mě vedla k této hypotéze bylo velmi blízká podobnost jednotlivých jmen. Druhou informaci jsem získal z knihy *Spor o agenta A-54*. Na straně 31 autoři píšou, že „Baruschkovu výzvědnou skupinu neřídily orgány abwehru ve Vratislavi, jak naznačoval agent A-54, ale v Drážďanech!“⁶⁸ Dle spisu trestního oznámení, ze kterého jsem již čerpal informace výše, můžeme vidět, že údajně měl Baruschka s Lachnitem pracovat právě pro abwehr ve Vratislavi. Toto mi bylo vyvráceno nejen zmínkou k Baruschkovi ve výše zmíněné knize *Spor o agenta A-54*, ale také další informací o několik stran dál ve stejné knize. Na straně 41 se píše, že Thümmel si začal vytvářet síť svých

⁶⁵Roewer, Helmut – Schäfer, Stefan – Uhl, Matthias – Dvořáček, Petr – Köpplová, Petra: *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*. Praha, 2006, str. 470.

⁶⁶ Roewer, Helmut – Schäfer, Stefan – Uhl, Matthias – Dvořáček, Petr – Köpplová, Petra: *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*, str. 16.

⁶⁷ Tamtéž, str. 470.

⁶⁸ Kokoška, Jaroslav – Kokoška, Stanislav: *Spor o agenta A-54. Kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha, 1994, str. 31.

stálých agentů na přelomu let 1933 a 1934.⁶⁹ Nejvíce důležitá mi přišla zmínka o Johannu Lachnitovi, kterého mohl A-54 pokládat za svůj první opravdový úspěch, protože ho získal pro špionáž. Spolu s Lachnitem zkontaktovali Thümmela další sudetští Němci, kteří byli také ochotni provozovat špionáž.⁷⁰ Za předpokladu, že Johann Lachnit je tatáž osoba jako Baruschkův komplic jménem Jan Lachnit, můžeme potvrdit, že byl Jan Lachnit s Thümmelem opravdu v kontaktu. V rámci bádání v Archivu bezpečnostních složek jsem zjistil v seznamu informátorů Drážďan, že Thümmel pracoval pro Abwehrstelle Drážďany a stýkal se s vojínem Baruschkou a Janem Lachnitem, kteří byli odsouzeni pro vyzvědačství.⁷¹ Když vezmeme v potaz, že Paul Thümmel, který pracoval pro abwehr v Drážďanech, byl v kontaktu s Janem Lachnitem, můžeme vyvrátit skutečnosti uvedené v trestním oznámení, a to konkrétně, že Baruschka pracoval pro vratislavské oddělení německé zpravodajské služby. Po uvážení velké podobnosti jmen Holm a Helm, skutečnosti, že Thümmel pracoval právě pro již zmíněné oddělení abwehru v Drážďanech a byl v kontaktu s Janem Lachnitem a dalšími sudetskými Němci, mezi které musel určitě patřit i Baruschka, jsem předpokládal, že se Baruschka dne 5. 5. 1934 nesetkal s jen tak ledajakým zpravodajským důstojníkem německého abwehru, ale právě s agentem A-54 Paulem Thümmelem alias Dr. Holmem či pplk. Helmem. Tato hypotéza mi však byla vyvrácena po prostudování dalších spisů k případu Helmutha Baruschky. Moji hypotézu definitivně vyvrátil spis dodatku k trestnímu oznámení k Otovi Knahlovi. Zde je uvedeno, že se Knahl prostřednictvím Thümmela stýkal s komisaři gestapa v Saské Kamenici (něm. Chemnitz), konkrétně s Baierem, Jostem, dr. Dörrem a Kirchbachem z Drážďan.⁷² Navíc je zde uvedená informace, že „Kirchbach je krycí jméno říšskoněmeckého zpravodajského

⁶⁹ Kokoška, Jaroslav – Kokoška, Stanislav: *Spor o agenta A-54. Kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha, 1994, str. 41.

⁷⁰ Tamtéž, str. 42.

⁷¹ Archiv bezpečnostních složek, fond Hlavní správa Vojenské kontrarozvědky – fond 302, signatura 302-1-346, Informace o Paulu Thümmelovi, folio 227.

⁷² Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 1387, signatura 207-1387-13/78, Dodatek k trestnímu oznámení na Otu Knahla a spol., str. 77.

důstojníka podplukovníka Arnošta Helma, z Drážďan.⁷³ Společně s informacemi z trestního oznámení na Helmutha Baruschku, kde je jméno podplukovníka Helma zmíněno dvakrát, jednou v případě Baruschkovy návštěvy Kladska 5. 5. 1934⁷⁴ a podruhé v případě informací k výše zmíněnému Paulu Thümmelovi. Zde je řečeno, že Paul Thümmel je ve službách říšskoněmeckého zpravodajského důstojníka podplukovníka Helma v Drážďanech.⁷⁵ Navíc jsem v knize *Mata Hari z Chebu* našel zmínku právě o Ernstu Helmovi, konkrétně, že daná česká „Mata Hari“ – Anna Dienelová (nar. 1910) byla velká přítelkyně a milenka právě majora Helma, který byl v té době šéfem pobočky vojenské zpravodajské služby v Drážďanech. Je nutno dodat, že tato informace pochází z novin *České slovo* z listopadu 1935.⁷⁶ Dle vyzorovaných informací usuzuji, že osoba podplukovníka Helma byla opravdu reálná postava, která se ale neshoduje s osobou agenta A-54, Paula Thümmela.

4.6 První opisování listin

K počátkům Baruschkova vyzvídání se také váže následující část. Spis trestního oznámení vypovídá, že Baruschka začal svou špionáž již v roce 1934 v prosinci, a to přesněji v bytě Arnošta Jankowského a Armína Fischera, kde opisoval tabulky střelby o balistice granátů protiletadlových děl.⁷⁷ Tato skutečnost je podpořena výpověďmi jednotlivých kompliců, které následují.

Arnošt Jankowský uvádí, že začátkem prosince 1934 přišel pozdě večer do bytu na pražské Korunní třídě 12, a tam už se nacházel Baruschka, Fischer a Karel Endl. Jankowský se od dotyčných dozvěděl, že zde byli Baruschka s Endlem již od 20 hodin, i když on nebo Fischer doma nebyli, protože je pustila služebná bytné. Poté si Baruschka s Endlem rozprostřeli na stole

⁷³ Tamtéž, str. 77.

⁷⁴ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 9.

⁷⁵ Tamtéž, folio 11.

⁷⁶ Hruška, Emil: *Mata Hari z Chebu. Příspěvek k historii československé zpravodajské služby*. Praha, 2020, str. 9.

⁷⁷ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

různé vojenské dokumenty, které Baruschka přinesl a začali s opisováním.⁷⁸ Armín Fischer, který přišel okolo 21 hodin 30 minut, jak sám uvádí ve své výpovědi, jim po svém příchodu s opisováním pomáhal.⁷⁹ Když se dostavil Jankowský, tak také vypomohl a opisoval, jak sám uvádí „asi 4 listy“. Poté hotové opisy a originály sbaloval do svitku.⁸⁰ Po skončení práce si chtěl Baruschka opisy uschovat v bytě, proti čemuž byl Jankowský proti. Baruschka si poté vzal originály i opisy a podotkl, že už si ostatní zařídí a odešli s Endlem z bytu.⁸¹ Tuto celou událost potvrzuje i třetí jmenovaný komplic Karel Endl ve své výpovědi. Endl potvrzuje, že přišli na byt okolo 20. hodiny a společně opisovali dané listiny, které Baruschka přinesl. Uvádí ale, že po půl hodině, co byli na bytě, přišel Jankowský s Fischerem a oba začali s opisováním pomáhat.⁸² Po porovnání výpovědí nám vzniká určitá časová nesrovnalost v protokolu Karla Endla, která je ale vykompenzována přesnějšími časovými údaji ve výpovědích Armína Fischera a Arnošta Jankowského.

4.6.1 Baruschkova cílená bagatelizace

I když víme, že si Baruschka opsal v prosinci roku 1934 určité dokumenty, sám tvrdí, že mu o Vánocích jeho nadřízený vytýkal absenci jakýchkoli dodaných materiálů. Zde se tedy informace ze spisu trestního oznámení a z Baruschkovy výpovědi neshodují. Baruschkova výpověď na druhou stranu uvádí, že o Vánocích v roce 1934 se Baruschka sešel s Lachnitem ve Šternberku, když byl na dovolené. Lachnit Baruschkovi vytýkal, že do nynější doby od něho neobdržel žádné spisy a materiály, „a že Grohs jest netrpělivý a že již chce zprávy“.⁸³ Baruschka

⁷⁸ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Protokol s Arnoštem Jankowským, folio d-1, str. 3–4.

⁷⁹ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-93-30, Protokol s Armínem Fischerem, folio d-1, str. 1.

⁸⁰ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Protokol s Arnoštem Jankowským, folio d-1, str. 4.

⁸¹ Tamtéž, folio d-1, str. 4.

⁸² Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Protokol s Karlem Endlem, folio d-1, str 2-3.

⁸³ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

Lachnitovi odvětil, že bez fotoaparátu nemůže provádět vyzvídání a Lachnit mu slíbil, že mu aparát opatří. Poté v lednu 1935 dostal Baruschka prostřednictvím Arnošta Jankovského⁸⁴ od Lachnita fotoaparát značky Leica vzor 3 nejnovějšího typu, návod k jeho použití a 350 Kč na opatření metrafotu k fotografování spisů při umělém osvětlení.⁸⁵ Tento přístroj měl sloužit k reprodukci spisů. Baruschka ve své výpovědi uvedl, že předal Lachnitovi opisy, ale až když jel domů na vánoční dovolenou v roce 1935.⁸⁶ Týž však neuvedl, kde a kdy je zhotovil.

To, co Baruschka ve své výpovědi uvádí ohledně jeho promluvy s Lachnitem, který podotýkal, že o Vánocích roku 1934 od Baruschky žádný materiál nedostal, je nejspíše lež, kterou se snažil zatajit aspoň část ze své špionáže. Ve spise trestního oznámení můžeme najít skutečnost, že právě o Vánočních prázdninách 1934 předal Baruschka Lachnitovi spisy zhotovené v bytě Jankovského a Fischera,⁸⁷ proto si osobně myslím, že uvedená Baruschkova výpověď je lživá, protože se neshoduje s informacemi, které jsou uvedené ve spise trestního oznámení a jednotlivých výpovědích kompliců. Nejspíše chtěl svůj zločin bagatelizovat.

4.7 Přidělení k VTLÚ

Je na místě uvést na pravou míru to, kdy vlastně Baruschka do Leteckého ústavu nastoupil. V protokole Baruschky můžeme najít informaci, že byl přidělen k Vojenskému ústavu „asi v lednu 1935“.⁸⁸ Tato informace koresponduje i se spisem trestního oznámení, kde

⁸⁴ Jankovského, nebo i Jankowského, viz Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, fotografie se jménem Jankovského a spisy k osobě Jankovského.

⁸⁵ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

⁸⁶ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

⁸⁷ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

⁸⁸ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

je uvedeno, že „v měsíci lednu 1935 Baruschka byl službou přidělen VTLÚ“.⁸⁹ To ovšem nezapadá do celkového průběhu jeho špionáže. Jak by mohl Baruschka opisovat spisy a materiály už v prosinci roku 1934 v bytě Jankowského a Fischera, když ještě nepracoval ve Vojenském ústavu a neměl by šanci se k těmto materiálům dostat?

Vysvětlení nám přináší odsuzující část opisu rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol. V této části rozsudkového spisu je uvedeno, že se Baruschka plně doznal ke všemu, co spáchal, a zde je také potřeba vyzdvihnout následující informaci: „že když byl od podzimu 1934 do jara 1935 přidělen ve VTLÚ, vzal ze stolu, případně skříně nadporučíka Polanského různé spisy, jež jednou opsal a později, když dostal z Německa prostřednictvím Lachnita fotografický aparát Leicu, po dvakrát ofotografoval a Lachnitovi k dodání do Německa dodal“.⁹⁰ Tento text vysvětluje nesrovnalost informací, které jsou uvedené v trestním oznámení a výpovědi Helmutha Baruschky. Dle rozsudku byl Baruschka ve VTLÚ již od podzimu 1934, což by vysvětlovalo, že se mohl dostat ke spisům, které poté opisoval v bytě Jankowského a Fischera. Přikláním se k pravdivosti informací z opisu rozsudku, protože si osobně myslím, že právě v rámci soudního řízení a rozsudku již musely tehdejší státní orgány mít naprosto přesné informace, aby mohly odsoudit viníky za to, co udělali.

4.8 Vychytralost Baruschky

Dle analýzy v předešlém odstavci byl Baruschka přidělen ke službě VTLÚ⁹¹ na podzim roku 1934, kde pracoval v kanceláři nadporučíka letectva Polanského. Baruschka vypožoroval, že v hlavní zásuvce psacího stolu nadporučíka jsou uchovány různé vojenské spisy.⁹² Na tomto místě se spis trestního oznámení a Baruschkova výpověď, vztahující se k Lachnitovu případu,

⁸⁹ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str. 3.

⁹⁰ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 11.

⁹¹ Vojenský technický a letecký ústav. In: <http://www.vhu.cz/stavba-budovy-vtu-vojensky-zpravodaj-c-5/>

⁹² Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

neshodují. Ve spise trestního oznámení se píše, že si Baruschka zhotovil otisk klíče k této zásuvce do mýdla a poté si nechal zhotovit náhradní.⁹³ Na druhou stranu Baruschka ve své výpovědi uvádí, že se mu podařilo odemknout do poloviny skříň, která měla skleněná křídla dveří. Baruschka vyzoroval, že nadporučík klíče od této skříně uschoval v zásuvce svého psacího stolu. Jednou využil nepřítomnosti nadporučíka, klíče si vypůjčil, skříň odemkl a vzal určité předpisy, patrně o balistice a střelbě.⁹⁴ V tomto případě nemůžeme použít žádnou výpověď od Baruschkových kompliců, protože očividně s ním v kanceláři nadporučíka Polanského nikdo nebyl. Na druhou stranu, jak jsem již výše uvedl, Baruschka se ve své výpovědi snaží své činy bagatelizovat. Osobně se tedy přikláním k verzi s otiskem klíče v mýdle, protože je jisté, že Baruschka bral ze zásuvky nadporučíka Polanského spisy opakovaně a dle mého úsudku nemohl čekat až bude jeho nadřízený pryč, aby mohl dané spisy vzít a druhý den je bez povšimnutí vrátit.

4.9 První fotografování spisů

První fotografování spisů se svým nově nabytým fotoaparátem značky Leica provedl Baruschka brzy poté, co byl přidělen do VTLÚ, přesněji v únoru 1935.⁹⁵ Dle spisu trestního oznámení měl Baruschka fotografovat „spisy pojednávající o zaměřovači pro dělostřelectvo, o nějakém leteckém pluku a obsahující tabulky střelby o balistice protiletadlových granátů“.⁹⁶ Baruschkova výpověď však neuvádí tolik spisů, ale jen spisy o leteckém pluku a zaměřovači. Je nutno podotknout, že Baruschka ve své výpovědi tvrdí, že dané fotografie zprávy o leteckém pluku a spis o zaměřovači fotografoval až začátkem února 1936.⁹⁷ Zde již můžeme vidět, že

⁹³ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

⁹⁴ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

⁹⁵ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

⁹⁶ Tamtéž, folio 10.

⁹⁷ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

Baruschka uvádí nepřesné datum špionáže. K fotografování těchto dokumentů mu byl k dispozici byt německých studentů Karla Reichela a Jana Rudowského. Byt mu zařídil společník Walter Czech.⁹⁸ Tato skutečnost je potvrzena ve výpovědi Waltera Czecha. V protokolu, který s ním byl sepsán, uvádí, že chtěl Baruschka u něj doma fotografovat nahé ženy. To mu ale Czech nepovolil, a proto ho Baruschka požádal, aby mu zařídil pokoj nějakého kolegy. Poté se Czech obrátil na výše uvedené studenty lékařské fakulty německé univerzity Karla Reichela⁹⁹ a Jana Rudowského¹⁰⁰. Pod záminkou fotografování nahých žen je požádal o přístup do pokoje a oni mu to přislíbili. O následující neděli odpoledne se sešel Czech s Baruschkou a šli do daného bytu. Z aktovky, kterou měl Baruschka s sebou, vyndal fotoaparát Leicu a „mapu obsahující několik vojenských listin, mezi nimi se nacházel grafikon balistických dat“.¹⁰¹ Czechovi se dokonce svěřil, že si dokumenty vzal ve vojenské kanceláři „a že jejich fotosnímky odevzdá jistému pánovi, který dojíždí z Německa do Prahy, fotosnímky převezme a odveze do Německa“.¹⁰² Czech uvádí, že ze začátku fotografování Baruschkovi přímo nepomáhal, stál před klíčovou dírkou, aby nebylo vidět do pokoje. Baruschka údajně pořídil snímky asi 6 až 7 vojenských spisů a s fotografováním dvou posledních dokumentů mu Czech již pomáhal přímo.¹⁰³ Je nutno podotknout, že Czech na konci spisu říká, že zpočátku nechtěl s Baruschkovou činností mít nic společného. Po zjištění, že chce fotografovat vojenské spisy bylo mu totiž jasné, že jde o vyzvědačství, a dokonce před tím Barusčku varoval. Nejspíše chtěl, aby vypadal v očích vyšetřovatelů jako dobrý občan, ale osobně si myslím že to

⁹⁸ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 10.

⁹⁹ Karl Ludwig Reichel (nar. 4. 6. 1916 v Šumperku) studoval na LF německé univerzity od ZS 1934/35 do 29. 6. 1940, kdy byl promován doktorem medicíny (Dr. med). Viz Archiv Univerzity Karlovy Praha, fond Matriky Německé univerzity v Praze, inventární číslo 7, Matrika doktorů Německé univerzity v Praze (1940–1945), str 58.

¹⁰⁰ Hans Georg Rudovsky (nar. 12. 4. 1915 v obci Hermesdorf) studoval na LF německé univerzity od ZS 1934/35 do 8. 11. 1941, kdy byl promován doktorem medicíny (Dr. med). Viz tamtéž, inventární číslo 7, Matrika doktorů Německé univerzity v Praze (1940–1945), str 158.

¹⁰¹ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 55, signatura 200-55-5, Protokol s Walterem Czechem, folio d-1, str. 1–2.

¹⁰² Tamtéž, folio d-1, str. 2.

¹⁰³ Tamtéž, folio d-1, str. 2.

nemělo žádný účinek, protože byl nakonec Baruschkou přemluven a svolil s asistencí fotografování.¹⁰⁴ Czech svou výpovědí potvrzuje to, že Baruschkovo fotografování skutečně proběhlo v únoru roku 1935, a ne v roce 1936, jak uvádí Baruschka.

Lze zde vidět, že Baruschka nejspíše cíleně neuváděl skutečný počet spisů, které fotografoval a také uváděl jiný rok. Důvodem k tomuto jednání mohlo být, že nejspíše chtěl svůj zločin bagatelizovat a zatajovat skutečnosti za stejným účelem jako výše u opisování v bytě Arnošta Jankowského a Armína Fischera v prosinci 1934.

4.10 Druhé fotografování spisů

Nyní popíšu další část Baruschkovy špionáže, a to konkrétně jeho v pořadí již druhé fotografování spisů. Spis trestního oznámení uvádí: „asi v březnu v 1935 odnesl Baruschka z kanceláře nadporučíka letectva Polanského opět nějaké spisy týkající se střelby a balistiky protiletadlové zbraně, které ofotografoval v bytě Karla Endla v Praze XVI, Hlubočepích, Pod Barrandovem čp. 331, při čemž mu pomáhal Endl“.¹⁰⁵ Tato informace je kupodivu potvrzena Baruschkou při jeho výslechu ve věci Jana Lachnita a informace se shodují. Je však nutno podotknout, že Baruschka uvádí rok 1936 místo roku 1935.¹⁰⁶ Přímým vypravěčem této události je komplic Karel Endl. Ten říká, že jednu neděli odpoledne k němu přišel Baruschka s fotografickým aparátem, stativem a sešitem v šedých deskách.¹⁰⁷ Endl se Baruschky ptal, co chce dělat, na což mu Baruschka odvětil, že si chce vyfotografovat onen sešit, který si společně s ostatními věcmi přinesl v tašce na spisy. Na Endlovu otázku, proč to Baruschka potřebuje, odpověděl, že to jsou stejné věci jako posledně. Endl svolil k fotografování v jeho bytě, ale říkal, že s tím nechce mít nic společného. Baruschka si poté ofotografoval dané spisy, Endl také

¹⁰⁴ Tamtéž, folio d-1, str. 2.

¹⁰⁵ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Barusčku a spol., folio 10–11.

¹⁰⁶ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 3.

¹⁰⁷ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Protokol s Karlem Endlem, folio d-1, str. 3–4.

uvádí, „že fotografoval každou jednotlivou stranu“.¹⁰⁸ Po dokončení fotografování, opustil Baruschka Endlův byt.¹⁰⁹

4.11 Baruschkův výdělek

V Endlově výpovědi také můžeme vyčíst, že samotnému Endlovi bylo divné, že Baruschka používal fotoaparát značky „Leica nejnovějšího vydání“.¹¹⁰ Na dotaz ohledně původu fotoaparátu Baruschka odpověděl, že si ho sám zakoupil. Endl se však dále zeptal na peníze, na což mu nebyla dána odpověď. Skutečně je potřeba se zamyslet nad tím, proč byli schopni němečtí důstojníci abwehru tolik investovat do vojína Baruschky. K zodpovězení této otázky nám je nápomocen opis rozsudku. Součástí odsuzující části jsou také posudky vojenských znalců, které obsahují, nám známou, informaci, že Baruschka dostal od německé zpravodajské služby velmi nákladný aparát značky Leica. „Německá zpravodajská služba [...] učinila tak dle názoru soudu jen v důsledku toho, že Baruschka jí vykonal dobrou službu a byla naděje, že tak učiní i příště.“¹¹¹ Přikláním se k názoru Pražského divisiního soudu, že Baruschka dostal fotoaparát, protože odvedl dobrou práci už v rámci „ručních opisů“ materiálů. Druhá strana věci je ta, že zpravodajské služby byly schopné zaplatit mnoho peněz za informace, které jim pomáhaly udělat si „obrázek“ o vybavení armády daného státu, připravenosti armády apod. Na příkladu Helmutha Baruschky můžeme vidět, že mu byly vypláceny opravdu jen faktické výlohy jeho špionáže. Jak můžeme zjistit ve spisu trestního oznámení, Baruschka údajně od Lachnita dostal „celkem asi 5200 Kč“.¹¹² Není možno určit, zda je do této částky již zavedena cena nejnovějšího fotoaparátu Leica, který Baruschka dostal také od Lachnita. Při bližším prozkoumání tohoto spisu můžeme zjistit, kolik peněz Baruschka údajně obdržel. Konkrétně

¹⁰⁸ Tamtéž, folio d-1, str. 4.

¹⁰⁹ Tamtéž, folio d-1, str. 4.

¹¹⁰ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Protokol s Karlem Endlem, folio d-1, str. 4.

¹¹¹ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisiní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 13.

¹¹² Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

350 Kč v lednu 1935, které Baruschka dostal k zakoupení metrafotu k fotografování s novým fotoaparátem Leica¹¹³, dále 200 Kč z jara 1935, kdy předal Lachnitovi fotosnímky zpravodajského materiálu, které doposud vyfotografoval v bytě Reichela a Rudowského společně s Walterem Czechem.¹¹⁴ Následně obdržel dalších 200 Kč za materiál ofotografovaný v bytě Karla Endla v březnu 1935.¹¹⁵ Nakonec dostal Baruschka od Lachnita přibližně v květnu roku 1935 dalších 200 Kč.¹¹⁶ Po sečtení všech těchto uvedených částek se dostáváme ke konečné částce 950 Kč. Přikláním se k verzi, že do této částky je již započítána cena fotoaparátu a jeho příslušenství, protože na několika místech ve spise je uvedeno, že Baruschka dostal určitý obnos peněz, který se ale po sečtení nerovná již výše uvedené částce 5200 Kč. Ve spise však dále není sděleno, jestli Baruschka dostával peníze i později, i když byl jeho společník Lachnit již ve vazbě, a Baruschka byl znovu získán pro výzvědné služby doktorem Otou Knahlem.¹¹⁷

Dle mého uvážení a předchozího bádání musely být Baruschkovi vypláceny další peníze, i kdyby jen menší částky na dané faktické výlohy k fotografování a podobně. Dle hypotézy a zjištěných informací byl nejspíše Baruschkův celkový výdělek větší než 5200 Kč, i když to nelze doložit informacemi ze spisů.

4.11.1 Plat

V tomto odstavci bych rád porovnal Baruschkův výdělek s přibližnou mzdou z té doby. K tomu mi bude nápomocen časopis Českého statistického úřadu *Statistika&My*. V roce 1930 byla průměrná měsíční mzda podle ověřených zdrojů 789 Kč.¹¹⁸ Autor článku se zmiňuje i o platech v armádě. Baruschkově hodnosti vojína je nejbližší mzda rotmistra ve vojenském ústavu

¹¹³ Tamtéž, folio 10.

¹¹⁴ Tamtéž, folio 10.

¹¹⁵ Tamtéž, folio 10–11.

¹¹⁶ Tamtéž, folio 11.

¹¹⁷ Tamtéž, folio 11.

¹¹⁸ Hortig, Pavel: *Sladký život prvorepublikových úředníků*. *Statistika&My*, 11, 2021, č. 6, str. 48. Dostupné online viz: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2021/06/18042106.pdf> [cit. 15. 3. 2022].

v Praze, která činila 1400 Kč.¹¹⁹ Baruschka samozřejmě neměl stejný plat jako rotmistr, určitě měl nižší plat, který se spíš blížil k výše uvedenému průměru. Je nutno dodat, že autor pracuje s hodnotami a částkami z roku 1930. Lze proto předpokládat, že mzdy byly o pár let později alespoň o část vyšší než v onom roce.

Můj osobní předpoklad byl, že se Baruschkova mzda mohla být kolem 1000 Kč měsíčně. Víme, že Baruschka od Lachnita dostal údajně 5200 Kč, předpokládám také, že od Oty Knahla dostal určité obnosy peněz. Moje hypotéza, že Baruschka měl tak vysoký plat mi byla vyvrácena odpovědí na dotaz na internetové stránce *Armáda a vojenství*. Na této stránce čerpali autoři odpovědi z knihy *Rukověť pro aspiranty a důstojníky v záloze díl 1. z roku 1937*. Bylo mi odpovězeno, že denní žold vojína byl 1.50 Kč.¹²⁰ Jak si můžeme spočítat, když zaokrouhlíme Baruschkův měsíční žold, vyjde nám asi 50 Kč měsíčně.

4.11.2 Přilepšení k platu

Nyní budu pracovat jen s obnosem 5200 Kč, který Baruschka dostal od Lachnita. Když vezmeme v potaz skutečnost, že Baruschka nastoupil 15. července 1934 službu u dělostřeleckého pluku 151¹²¹, a jeho společník Jan Lachnit byl zatčen na podzim roku 1935, můžeme vidět, že byl Baruschka s Lachnitem v kontaktu přibližně rok a pár měsíců. Jak jsem již uvedl výše, Baruschka se s Lachnitem několikrát setkal a on mu osobně vyplatil určitou částku, konkrétně třikrát 200 Kč a jednou 350 Kč, dohromady údajně dostal 5200 Kč. Jak můžeme vidět, kdykoliv kdy se sešli a Baruschka dostal určitý obnos, nejčastěji tedy 200 Kč, znamenalo to pro Baruschku určitě mnoho, protože se tato částka rovnala jeho čtyřměsíčnímu žoldu. Za předpokladu, že Baruschka nebyl nemocný a nebyl v nemocnici, protože poté se

¹¹⁹ Hortig, Pavel: *Sladký život prvorepublikových úředníků*. Statistika&My, 11, 2021, č. 6, str. 49. Dostupné online viz: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2021/06/18042106.pdf> [cit. 15. 3. 2022].

¹²⁰ Dotaz ohledně platů prvorepublikové armády č. 2035, dostupné online viz: <https://armada.vojenstvi.cz/vase-dotazy/136.htm> [cit. 19. 3. 2022].

¹²¹ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 9.

denní žold zmenšil až na 0.25 Kč denně¹²², si dle daných informací můžeme spočítat, že měl Baruschka dostat asi 600 Kč ročně. Když vezmeme v potaz údajnou celkovou částku 5200 Kč a zaokrouhlíme jeho styky s Lachnitem jen na jeden rok, můžeme vidět, že Baruschka v podstatě dostal skoro desetinásobek svého ročního žoldu.

Předpokládám, že poměrně velkou část obdržených peněz, musel použít ke koupi materiálů, které potřeboval k provedení špionáže, jako například filmů do fotoaparátu apod., ale určitě si Baruschka danou sumou velmi přilepšil.

4.11.3 Porovnání s výdělkem Josefa Krejsy

Zde uvedu menší porovnání finančních odměn štábního rotmistra Josefa Krejsy a vojína Helmutha Baruschky. Jak již bylo řečeno, Baruschka dostal přibližně za rok vyzvídání asi 5200 Kč. Josef Krejsa nepracoval pro německou výzvědnou službu, ale pro maďarskou a délka jeho práce pro službu cizí moci přesahovala 10 let, přesněji asi od léta 1926 do jeho zatčení v říjnu 1936.¹²³ Za tu dobu údajně dostal od maďarské služby asi 40 tisíc Kč. Jeho služební příjem se pohyboval mezi 1000–1200 Kč.¹²⁴ Baruschka dostal skoro desetinásobek svého celého ročního žoldu za jeden rok, oproti tomu Krejsa dostal v průměru každý rok 4 měsíční výplaty navíc. V porovnání s Baruschkou je to u Krejsy dost malý příjem, když vezmeme v potaz jeho vyšší postavení a jeho mnohem delší práci pro maďarskou službu.

4.12 Odměna

Hned druhý den poté, co Baruschka vyfotil materiály u Karla Endla, je vrátil na jejich místo.¹²⁵ Informace z Baruschkovy výpovědi nám říkají, že se po této události Baruschka ozval

¹²² Dotaz ohledně platů prvorepublikové armády č. 2035, dostupné online viz: <https://armada.vojenstvi.cz/vase-dotazy/136.htm> [cit. 19. 3. 2022].

¹²³ Plachý, Jiří: Hrdelní procesy u pražského Divisního soudu v letech 1937–1938. In: *Historica Pragensia*, 2, 2005, str. 167–168.

¹²⁴ Plachý, Jiří: Hrdelní procesy u pražského Divisního soudu v letech 1937–1938, str. 168.

¹²⁵ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 4.

Lachnitovi, že má pro něj připravený materiál a že si pro daný materiál má Lachnit přijet do Prahy. Lachnit si pro daný materiál přijel a vyplatil Baruschkovi 200 Kč.¹²⁶ Tento text se shoduje s informacemi, které jsou uvedené ve spisu trestního oznámení. Navíc nám výpověď Baruschky doplňuje text trestního oznámení, protože uvádí, že když si Lachnit přijel pro materiál a vyplatil Baruschkovi 200 Kč, tak mu také slíbil „za každý podobný film 200 Kč“.¹²⁷

4.13 Přeložení Baruschky

Asi v měsíci květnu roku 1935 byl Baruschka přeložen z Vojenského leteckého ústavu k 1. dělostřeleckému pluku v Ruzyni. Samozřejmě o tom napsal Lachnitovi, který se poté dostavil do Prahy, dal Baruschkovi 200 Kč a vyzval ho, aby se snažil zjistit nějaké zprávy o daném pluku.¹²⁸ Informace se shodují s Baruschkovou výpovědí, avšak nekorespondují s kmenovým listem Helmutha Baruschky. Dle kmenového listu byl Baruschka přidělen 16. července 1934 k dělostřeleckému pluku 151.¹²⁹ Toto se shoduje se spisem trestního oznámení i s Baruschkovou výpovědí. V kmenovém listu je ale dále napsáno, že byl Baruschka přemístěn k 1. dělostřeleckému pluku v listopadu 1934.¹³⁰ Jak jsem již výše uvedl, dle trestního oznámení a Baruschkovy vlastní výpovědi byl přeložen k 1. děl. pluku až v měsíci květnu roku 1935. Jediné vysvětlení, které se mi jeví jako adekvátní je to, že Baruschka byl skutečně od 30. listopadu roku 1934 přidělen k 1. dělostřeleckému pluku v Ruzyni¹³¹, ale byl k němu přemístěn až poté, co byl propuštěn z VTLÚ v květnu 1935. Formálně byl tedy nejspíše u 1. dělostřeleckého pluku již od listopadu 1934, ale oficiálně byl k pluku přeložen po propuštění z VTLÚ v roce 1935.

¹²⁶ Tamtéž, folio 6, str 4.

¹²⁷ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str 4.

¹²⁸ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹²⁹ VHA Bratislava, Sběrka kmenových listů, kmen. list H. Baruschky (nar. 1914), str. 2.

¹³⁰ Tamtéž, str. 2.

¹³¹ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva o zatčení Jana Lachnita, Helmutha Baruschky a dalších, folio 32.

4.14 Druhá etapa špionáže

V témže roce Baruschka ztratil svého spolupracovníka Lachnita, protože byl na podzim roku 1935, přesněji 15. září, zatčen četnickou stanicí ve Šternberku pro zločin vojenské zrady.¹³² Ve vlastní výpovědi Baruschka říká, že „byl o tom článek v denním tisku a napsali mi to také rodiče v dopisu“.¹³³

4.14.1 Ota Karel Knahl

Po tomto incidentu získal Baruschku znovu pro výzvědnou činnost Ota Knahl¹³⁴, celým jménem Ota Karel Knahl¹³⁵. Jak se dále můžeme dočíst ve zprávě k osobě jeho manželky Pauly Rittové Knahlové z roku 1935, byl Ota „horlivým hakenkreuzlerem, nyní jest příslušníkem S. D. P.“¹³⁶ Trestní oznámení dodává, že byl Ota Knahl posluchačem lékařské fakulty německé university v Praze¹³⁷ a také spolupracovníkem redakce bývalého časopisu „Der Aufbruch“.¹³⁸ Ve spise trestního oznámení se dále můžeme dočíst, že Knahl byl v kontaktu s již známým Paulem Thümmelem v Neuhausen v Sasku.¹³⁹ Na tomto místě bych rád uvedl menší zmínku o Otovi Knahlovi. V dodatku k trestnímu oznámení na Otu Knahla a spol. jsou uvedeny informace, že Knahl není jen členem SdP, ale také několika spolků, konkrétně „Bund der Deutschen“ a „Deutscher Turnverein“.¹⁴⁰ Dále je ve spise uvedeno, že Knahl začal

¹³² Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva o zatčení Jana Lachnita, Helmutha Baruschky a dalších, folio 32.

¹³³ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Baruschkův policejní protokol k případu Jana Lachnita, folio 6, str. 4.

¹³⁴ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹³⁵ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva prezidiu zemského úřadu o trestu Oty Knahla a společníků, folio 29.

¹³⁶ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – prezidium – 1931-1940, karton č. 841, signatura 42/K-21/251, Zpráva o Pavle Rittové, folio 5.

¹³⁷ Otto Karl Knahl (nar. 12. 12. Souš Tschausch) studoval na LF německé univerzity od ZS 1927/1928 do 9. 12. 1939, kdy byl promován doktorem medicíny (Dr. med) Viz Archiv Univerzity Karlovy Praha, fond Matriky Německé univerzity v Praze, inventární číslo 6, Matrika doktorů Německé univerzity v Praze (1936–1939), str. 562.

¹³⁸ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹³⁹ Tamtéž, folio 11.

¹⁴⁰ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 1387, signatura 207-1387-13/78, Dodatek k trestnímu oznámení na Otu Knahla a spol., str. 75.

spolupracovat s Paulem Thümmelem od konce roku 1934 nebo počátkem roku 1935 „a od podzimu roku 1935 byl definitivně převzat do služeb říšskoněmeckých vojenských zpravodajských úřadů“.¹⁴¹ Thümmel údajně naléhal na Knahla, že každý Němec v Československu musí vyzvídat informace a získal ho pro výzvědnou činnost. Dále mu také uložil mnoho různých úkolů, například aby zjišťoval informace o továrnách, plánech benzinových skladů, vojenských objektů a dalších.¹⁴²

4.14.2 Setkání s Arnoštem Bruchem

Ota Knahl, poté co získal Baruschku znovu k výzvědné činnosti, zprostředkoval Baruschkovi schůzku s Arnoštem Bruchem, který pracoval jako vyzvědač pro Thümmela v Neuhausen.¹⁴³ Krátce zde představím osobu Arnošta Brucha. Bruch pracoval pro abwehr z ideových důvodů, byly mu jen hrazeny cestovní a faktické výlohy spojené s výzvědnou činností.¹⁴⁴ Bruch se díky Josefu Christofovi seznámil s Paulem Thümmelem, se kterým byl také následně v kontaktu.¹⁴⁵ Sám Bruch vyradil Thümmelovi určitá fakta, například organizační data automobilního praporu, u kterého sloužil, a jakékoliv další informace vojenského rázu.¹⁴⁶ Ve spise Arnošta Brucha se vyskytuje určitá časová nesrovnalost se spisem trestního oznámení na Helmutha Baruschku a to konkrétně ohledně měsíce, kdy se měl údajně díky Otovi Knahlovi setkat s Helmuthem Baruschkou, kterého měl poté kterého měl poté získat k výzvědné službě, a dokonce jej zvat k návštěvě Thümmela v Neuhausen.¹⁴⁷ Dle tohoto spisu se měl Bruch s Baruschkou dle nařízení Thümmela sejít asi v červnu 1935.¹⁴⁸ Ve spise trestního

¹⁴¹ Tamtéž, str. 75.

¹⁴² Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 1387, signatura 207-1387-13/78, Dodatek k trestnímu oznámení na Otu Knahla a spol., str. 75.

¹⁴³ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹⁴⁴ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1289, signatura 225-1289-3, Spis trestního oznámení na Arnošta Brucha, folio 131.

¹⁴⁵ Tamtéž, folio 131.

¹⁴⁶ Tamtéž, folio 132.

¹⁴⁷ Tamtéž, folio 132.

¹⁴⁸ Tamtéž, folio 132.

oznámení na Helmutha Baruschku se objevuje přibližné datum říjen 1935.¹⁴⁹ Spis rozsudku potvrzuje pravděpodobné datum, kdy se údajně spolčil s Knahlem a Bruchem, konkrétně podzim 1935.¹⁵⁰

Za předpokladu, že ve spise rozsudku jsou všechny informace pravdivé, se přikláním k verzi, že se Baruschka s Knahlem a Bruchem začal stýkat až na podzim roku 1935. Ve spise trestního oznámení se dále píše, že se sešel Baruschka s Bruchem ve smíchovské restauraci v Ruzyni a Bruch se ho ptal na mnoho otázek: „zda na letišti v Ruzyni jsou podzemní hangáry, jak jsou vybudovány, na jejich počet, co ví o ostatních vojenských letištích, na novinky ve výzbroji čs. armády, zda dělostřelectvo používá nového zaměřovače a jiná zařízení voj. rázu“.¹⁵¹ Dle opisu rozsudku Baruschka odpověděl, „že u pluku žádné novinky nejsou a zaměřovač je užíván starý“.¹⁵² Bruch dal Baruschkovi za úkol, aby se snažil získat informace k těmto problematikám a dal je Bruchovi k dispozici. Navíc po Baruschkovi žádal, aby se snažil fotografovat všechny důvěrné vojenské spisy, ke kterým by měl přístup či alespoň zhotovit jejich opisy. Dále pak aby Bruchovi sehnal plány v měřítku 1: 25 000 z pohraničního pásma v Čechách. Dané materiály měl Baruschka odevzdat Knahlovi.¹⁵³

4.14.3 Pokračování špionáže

Počátkem roku 1936 Baruschka fotografoval kasárny 1. dělostřeleckého pluku v Ruzyni, a fotky poté odevzdal Knahlovi.¹⁵⁴ Knahl mu znovu připomněl, aby mu podával zprávy podle toho, co mu uložil Bruch na jejich schůzce, a také aby Knahlovi „opatřil

¹⁴⁹ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹⁵⁰ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 3.

¹⁵¹ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹⁵² Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 11.

¹⁵³ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹⁵⁴ Tamtéž, folio 11.

topografické plány pohraničí v Čechách, novinky voj. výzbroje, opisy důvěrných voj. spisů, kteréžto věci Baruschka pokusil se vyzvědětí“.¹⁵⁵ Pokud se to Baruschkovi podařilo, tak dané informace předal Knahlovi. Dále v březnu téhož roku údajně Baruschka zhotovil náčrty různých objektů dělostřeleckých kasáren v Ruzyni společně s dílnami a příležitostně je odevzdal Knahlovi.¹⁵⁶

Zde použiji informace z opisu rozsudku. Z odsuzující části rozsudku, kde se Baruschka plně doznává ke špionáži, můžeme vyčíst, že opravdu měl získané materiály, ať se jednalo o fotografie spisů důvěrného rázu, opisů či informací o letišti, odevzdat Knahlovi, který by se poté postaral o dodání za hranice do Německa.¹⁵⁷ Dle jeho doznání prý do doby zatčení mu nestihl nic odevzdat, i když měl připraven k předání opis výkazu početního stavu svého pluku. S Knahlem také prý vyjednával, aby mu „obstaral místnost a kreslicí potřeby, aby mohl obkreslit plán kasáren, k němuž měl přístup“.¹⁵⁸ Baruschkovo doznání je završeno tím, že si byl vědom, že dané věci byly utajené pro obranu republiky a že jen ono zatčení mu zabránilo dokončit celou akci.¹⁵⁹ Nelze přesně říci, jestli Baruschka stihl Knahlovi dát nějaké spisy či fotografie a podobně, protože si spis rozsudku a trestního oznámení na Helmutha Baruschku protiřečí.

V trestním oznámení je uvedeno, že již Baruschka odevzdal fotografie kasáren 1. dělostřeleckého pluku v Ruzyni, společně i s výše zmíněnými náčrty různých objektů.¹⁶⁰ Oproti tomu Baruschka dle svého doznání nic Knahlovi nestačil předat.¹⁶¹ Za předpokladu, že se

¹⁵⁵ Tamtéž, folio 11.

¹⁵⁶ Tamtéž, folio 11.

¹⁵⁷ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 11.

¹⁵⁸ Tamtéž, folio 4, str. 11.

¹⁵⁹ Tamtéž, folio 4, str. 11.

¹⁶⁰ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 11.

¹⁶¹ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 11.

Baruschka opravdu pravdivě doznal, se přikláním k tvrzení, že měl připravené jen ty věci, které jsou uvedené ve spise rozsudku.

5. Dodatky k trestnímu oznámení

5.1.1 Spisy od Bohuslava Ležáka

Na konci trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol. je dodatečně uvedeno několik dalších zásadních informací. Jednou z nich je, že u Baruschky „byl nalezen arch konceptního papíru obsahující různá data týkající se početních stavů dělostřel. pl. 1 se záhlavím označeným ‚důvěrné‘, výpočet mužstva presenční služby, který je nezbytný v období od propuštění II. roč. do 31/12 každého roku k zajištění služby a poplachových úkonů“.¹⁶² V lednu téhož roku Baruschka pracoval v manipulační kanceláři velitelství pluku na opisování této tabulky. Daný úkol dostal Baruschka od desátníka Bohuslava Ležáka. Baruschka si samozřejmě zapsal daná data, která byla v tabulce a odnesl si je z kasáren. Poté si je schoval v bytě rodičů vojína Bedřicha Altera. „Ležák touto nedbalostí způsobil, že skutečnosti, opatření a předměty, které měly zůstat utajeny pro obranu republiky, staly se známými cizí moci.“¹⁶³

5.1.2 Pomoc vojína Altera

Na stejné straně je také zmíněno, že si Baruschka nechával zasílat dopisy na adresu rodičů vojína Bedřicha Altera. Na stejném místě si také uschoval fotoaparát, který používal k vyvědačství, když mu to Alter odsouhlasil. Baruschka ho také žádal, aby mu sehnal topografické plány okolí Šternberka a Prahy a speciální plány uvedených měst. Vojín Alter se pokusil tyto plány opatřit. Baruschka také Alterovi půjčoval peníze.¹⁶⁴

¹⁶² Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 12.

¹⁶³ Tamtéž, folio 12.

¹⁶⁴ Tamtéž, folio 12.

5.1.3 Styky s Karlem Vlčkem

V témže spise je odstavec věnován vojínu aspirantovi Karlu Vlčkovi, který se stýkal s Otou Knahlem a udržoval s ním písemné styky. Vlček jako takový popírá výzvědnou činnost, ale toto tvrzení je vyloučeno Otou Knahlem. Ten říká, že mu Vlček dodal informace, které byly vojenského rázu, a on je poté předal ve prospěch cizí moci.¹⁶⁵ Dokonce je zde napsáno, že Vlček udržoval styky s vojínem Baruschkou¹⁶⁶, což ale nemohu nijak doložit, dokonce ani v opisu rozsudku není uvedeno, že by se stýkali.

5.1.4 Domluva sabotáže

V závěru trestního oznámení je uvedeno, že v létě roku 1935 vyzval Ota Meckel Baruschku, zda by nebyl ochotný v případě, že by byla válka provádět sabotážní akce ve prospěch Německa. Baruschka to Meckelovi přislíbila.¹⁶⁷ Tato skutečnost je potvrzena v protokolu s Ottou Meckelem, kde se Meckel přiznal.¹⁶⁸ Pokusím se krátce představit osobu Otty Meckela.

Otto Meckel byl student německé techniky v Praze, byl krajně německy nacionalisticky orientovaný a byl také bývalým příslušníkem rozpuštěné německé národně socialistické strany v Československu (DNSAP).¹⁶⁹ Byl také členem „Volkssportu“ a vylepoval plakáty politického obsahu v duchu hakenkreuzlerského směru v roce 1932.¹⁷⁰ V rámci studia pramenů jsem zjistil, že výše zmíněný Volkssport byl spolkem, který se měl věnovat cestování, jízdě na kole, hrám a sportu všeho druhu.¹⁷¹ Tento spolek však byl v roce 1932 rozpuštěn, protože jeho účel byl již od založení jen předstírán a cílem zakladatelů bylo vytvořit spolek, který by měl stejné cíle jako

¹⁶⁵ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Helmutha Baruschku a spol., folio 12.

¹⁶⁶ Tamtéž, folio 12.

¹⁶⁷ Tamtéž, folio 12.

¹⁶⁸ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 219, signatura 200-219-72, Protokol s Ottou Meckelem, folio d-1, str. 1.

¹⁶⁹ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – prezidium – 1931-1940, karton č. 960, signatura 42/M-30/27, Sdělení státnímu zastupitelství v otázce udělení milosti Ottu Meckelovi, folio 4.

¹⁷⁰ Tamtéž, folio 4.

¹⁷¹ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 1379, signatura 207-1379-5, Spis informací o spolku Volkssport, folio 286.

politická strana „Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei“.¹⁷² Dále je také uvedeno, že spolek, který měl být pouze určen k turistickým a sportovním účelům „byl vybudován ve formě organizace především vojenské a tudíž státu nebezpečné“.¹⁷³

6. Trestní řízení s Baruschkou a spol.

Vojín Baruschka byl zatčen v Praze dne 18. března 1936 spolu s Arnoštem Jankowským, Armínem Fischerem, Walterem Czechem a Karlem Endlem.¹⁷⁴ Tuto informaci jsem čerpal ze spisu ze dne 23. května 1936, proto je zde také napsáno, že se Baruschka v tu dobu nacházel ve vazbě divisiního soudu v Praze.¹⁷⁵ Dle opisu rozsudku byla žaloba vojenského prokurátora čj. 0-271/36 podána 29. září 1936. Hlavní přelíčení se konalo až ve dnech od 9. do 11. listopadu 1936.

6.1 Hlavní přelíčení

Hlavní přelíčení nebylo vedeno jen s Helmuthem Baruschkou, ale jako další obžalovaní zde byli přítomni: vojín aspirant Karel Vlček, vojín v záloze Bedřich Alter, desátník Bohuslav Ležák, nadporučík letectva Jan Polanský, nadporučík dělostřelectva Josef Buriánek a praporčík dělostřelectva Václav Kubka.¹⁷⁶ V mé práci se budu zabývat jen samotným Baruschkou a výše explicitně zmíněnými lidmi, se kterými měl Baruschka co do činění, přesněji Bedřichem Alterem, Bohuslavem Ležákem a Janem Polanským.

6.2 Obvinění a výše trestu Baruschky

Baruschka byl obviněn pro zločin vojenské zrady podle § 6 číslo 2 odstavce 1, 2, 3 zákona na ochranu republiky a dále z nedokonalého svádění ke krádeži podle §§ 17, 457 a 482

¹⁷² Tamtéž, folio 286.

¹⁷³ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 1379, signatura 207-1379-5, Spis informací o spolku Volkssport, folio 286.

¹⁷⁴ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva o zatčení Helmutha Baruschky a spol., folio 32.

¹⁷⁵ Tamtéž, folio 32.

¹⁷⁶ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 1.

trestního zákoníku.¹⁷⁷ Podle žaloby byl Baruschka vinen tím, že se spolčil se zahraniční zpravodajskou službou a předával jí informace, což jsem již popsal v rámci celého průběhu špionáže. Navíc byl také obviněn z toho, že se snažil svést Bedřicha Altera k odcizení plánů Prahy a Šternberka v měřítku 1: 25000 z místa jeho přidělení, ale nakonec jeho snaha zůstala bez výsledku.¹⁷⁸ Na základě těchto obvinění byl Baruschka odsouzen dle vyšší trestní stupnice podle § 6:1 odstavec 3 zákona na ochranu republiky s použitím §§ 97 a 92 trestního zákoníku „k těžkému žaláři 10 roků, zostřenému každý měsíc jedenkrát tvrdým ložem a po celý šestý a dvanáctý měsíc každého roku trestní vazby samovazbou“.¹⁷⁹ Dále Baruschka ztratil čestná občanská práva podle § 32 zákona na ochranu republiky, a jejich zpětné nabytí bylo stanoveno na dobu 5 let. Následně dle § 31:2 zákona na ochranu republiky propadly státu Baruschkovy fotografické zařízení, díky kterým páchal trestné činy. Na úplný konec této odsuzující části je uvedeno, že se mu podle § 127 trestního zákoníku zajišťovací a vyšetřovací vazba započítává od 13. března 1936 do dne rozsudku.¹⁸⁰ Soud odsoudil Baruschku podle vyšší trestní stupnice z několika důvodů. Přitěžovalo mu, že se činu dopustil jako vojenská osoba, a že ve svém činu pokračoval i přes zatčení společníka Lachnita. Baruschka také svedl řadu lidí k napomáhání jeho činům. Navíc byla krádež spáchána na vojenském majetku. Přitěžující okolnosti uznal soud tak důležitými, že trest vyměřil podle vyšší trestní stupnice § 6:1 odstavce 3. Vzal však také v potaz určité polehčující okolnosti, například, že spáchal svůj čin před 20. rokem věku, krádež nebyla dokonána a ke všemu se plně doznal a že se činu „dopustil v zaujetí nevyspělého mladíka svedeného chybnou školskou výchovou“.¹⁸¹

¹⁷⁷ Tamtéž, folio 4, str. 1–2.

¹⁷⁸ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 3–4.

¹⁷⁹ Tamtéž, str. 5.

¹⁸⁰ Tamtéž, folio 4, str. 5.

¹⁸¹ Tamtéž, folio 4, str. 14–15.

6.2.1 Porovnání výše trestu s trestem u Josefa Krejzy

Na tomto místě uvedu porovnání opět s osobou Josefa Krejzy. Ten byl odsouzen dle zákona č. 130/1936 Sb. § 6 odstavec 2.¹⁸² Zákon na ochranu republiky z roku 1923 byl doplněn 13. května 1936.¹⁸³ Krejza byl zatčen 6. října 1936¹⁸⁴, a proto mohlo být v tomto případě použito nové doplnění zákona. V případě Baruschky toto možné nebylo, protože svůj čin spáchal před platností tohoto zákona a zatčen byl již 18. března 1936. Baruschka byl obviněn podle znění zákona na ochranu republiky z roku 1923, a proto ho soud nemohl odsoudit k trestu smrti stejně jako Krejzu. V rámci § 6:1 odstavce 3 mohl Baruschka dostat až doživotní trest, ale s přihlédnutím k polehčujícím okolnostem soud nejspíše neshledal takový trest potřebným.

6.3 Obvinění a výše trestu Bohuslava Ležáka

Ležák byl obviněn dle § 6:3 zákona na ochranu republiky.¹⁸⁵ Dle žaloby z jara 1936 svěřil Baruschkovi opsání detailního výkazu početního stavu svého pluku, aniž by zjistil, o jaký výkaz jde a že ho vojínu svěřit nesmí. Baruschka využil příležitosti a opsal si výkaz pluku i pro sebe, aby ho později mohl předat cizí moci. Ležák hrubou nedbalostí způsobil, že informace, které měly zůstat v utajení „se mohly státí známými cizí moci“.¹⁸⁶ Baruschka si pořídil opis výkazu, když mu Ležák dal koncept daného výkazu opsat načisto. Za tímto účelem mu nechal Ležák listinu přes noc. Ležák přiznal, že Baruschkovi opravdu svěřil listinu přes noc, a na svou obhajobu navíc uvedl, že v návalu práce se na výkaz nepodíval a jen úděl opsání přenesl na Baruschku, který byl přechodně přidělen na stejném velitelství.¹⁸⁷ Opis nalezený u Bedřicha Altera dokazoval, že se daný opis mohl stát známým cizí moci. Ležák byl dle odůvodnění soudu

¹⁸² Plachý, Jiří: Hrdelní procesy u pražského Divisního soudu v letech 1937–1938. In: *Historica Pragensia*, 2, 2005, str. 169.

¹⁸³ Dostupné online: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/6550/0/2/zakon-c-130-1936-sb-jimz-se-meni-a-doplnuje-zakon-na-ochranu-republiky> [cit. 12. 4. 2022].

¹⁸⁴ Plachý, Jiří: Hrdelní procesy u pražského Divisního soudu v letech 1937–1938. In: *Historica Pragensia*, 2, 2005, str. 168.

¹⁸⁵ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 2.

¹⁸⁶ Tamtéž, folio 4, str. 4.

¹⁸⁷ Tamtéž, folio 4, str. 13–14.

povinen uchovat tento výkaz v tajnosti. Dle doznání Ležáka a údajů nadporučíka Buriánka ale byly Ležákovi zadávány i práce důvěrné povahy, a proto mohl předpokládat, že se jedná o úkol, který nesmí nikomu zadat. Tím byla podle soudu skutková podstata trestných činů ve všech směrech naplněna beze zbytku.¹⁸⁸ Ležák byl podle § 6:4 zákona na ochranu republiky a § 94 trestního zákoníku odsouzen k posádkovému vězení o délce třech týdnů, které mělo být zostřeno poslední týden samovazbou. Stejně jako u Baruschky je i u něj uvedeno, že se mu dle § 127 trestního zákoníku započítává zajišťovací a vyšetřovací vazba od 16. března do 7. dubna 1937. Trest si tímto Ležák odpykal a dále, podle § 1 zákona číslo 562/1919 Sb., se odsouzení prohlásilo za podmíněné se zkušební dobou jednoho roku.¹⁸⁹

6.4 Zprošťovací část rozsudku

6.4.1 Zproštění určitých bodů obžaloby

V další části rozsudku je odůvodněno obvinění Bedřicha Altera, Jana Polanského, ale i Helmutha Baruschky.

Baruschka byl dle žaloby obviněn znovu ze zločinu vojenské zrady podle § 6:2 odstavce 1, 2, 3 zákona na ochranu republiky, protože „cizí moci podal zprávy o důstojnické škole, v níž byl přidělen, o své tehdejší posádce, o plucích u nichž postupně sloužil, o kasárnách, letišti, krytech na něm a návštěvě cizích důstojníků, že pro cizí moc v těchto směrech i vyzvídal, že i plány, k jichž odcizení Altera sváděl, chystal pro ni a že za účely výzvědnými se spojil s Otto Mecklem“.¹⁹⁰ Baruschka však popřel, že by podal jakékoliv informace o důstojnické škole, kasárnách a plucích, u nichž sloužil. Tvrdil, že se ani nesnažil vyzvědět o nich informace. Doznal se k tomu, že se s Knahlem a Bruchem prošel kolem letiště v Ruzyni a bylo mu uloženo, aby ho prohlédl a zjistil údaje o krytech, které se tam budovaly. On však prý nic v tomto směru

¹⁸⁸ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 14.

¹⁸⁹ Tamtéž, folio 4, str. 6.

¹⁹⁰ Tamtéž, folio 4, str. 7.

nepodnikl.¹⁹¹ Proti tomuto tvrzení však svědčila jeho vlastní výpověď u policejního výslechu, kde doznal vinu i v těchto směrech, a navíc zpráva velitele školy. Baruschka prý projevoval velký zájem o optický, spojovací a dělostřelecký materiál, což by korespondovalo s instrukcemi, které dostal před nástupem vojenské služby. Měl za úkol všimnout si technických novinek. Posléze ale tvrdil, že se přiznal, aby vyhověl dotazům lidí, kteří ho vyslyšeli. Bruch k tomuto uvedl, že se Baruschky na žádné informace o letišti neptal, a navíc Knahl popřel, že by dostal od Baruschky plány kasáren a že spisy, které před zatčením zničil, neměly s osobou Baruschky nic společného.¹⁹²

I přes to, že se obžalovaný jevil soudu jako vysoce podezřelý nemohl naprosto vyloučit případnou pravdivost jeho hájení a toho, že nic nevyzvídal a nevyzradil ohledně důstojnické školy, o kasárnách a o plucích.¹⁹³ Stran spolčení s Ottou Meckelem se Meckel doznal, že s Baruschkou mluvil o jeho plánech po vojně a že byl rád, protože Baruschka dostal místo ve svém domově. Popírá však, že by s obžalovaným mluvil o sabotáži proti Československé republice. Meckel svoje doznání u výslechu odůvodnil tak, že byl na něj kladen velký nátlak.¹⁹⁴ Baruschka tuto skutečnost u policejního výslechu také přiznal, ale dodatečně se opravil, že se o dané věci Meckel vůbec nezmínil a „že pouze on sám si jeho řeč o spolehlivých lidech všude takto vysvětloval a proto také tak na policii do protokolu udal, zatím co Meckel měl na mysli patrně spolehlivost ve smyslu nacionálním oproti marxismu“.¹⁹⁵ Soud se za daných okolností rozhodl Baruschku v obou směrech žaloby zprostit.¹⁹⁶ Pro nedostatek důkazů byl zproštěn i žaloby ve věci plánů 1: 25000, protože soud přihlédl k tomu, že takové plány jsou ve volném prodeji a cizí služba by si je mohla jednoduše opatřit legální cestou. Vzal také v potaz, že

¹⁹¹ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Opis rozsudku v trestní věci vojína Helmutha Baruschky a spol., folio 4, str. 16–17.

¹⁹² Tamtéž, folio 4, str. 17.

¹⁹³ Tamtéž, folio 4, str. 17.

¹⁹⁴ Tamtéž, folio 4, str. 17–18.

¹⁹⁵ Tamtéž, folio 4, str. 18.

¹⁹⁶ Tamtéž, folio 4, str. 18.

Baruschka sháněl plány míst, k nimž měl určitý osobní vztah a z daných plánů se jen jeden týkal pohraničí. Soud proto neshledal Baruschkovo odůvodnění, že chtěl plány pro cizí moc, a ne pro sebe, dost přesvědčivým „a zprostil jej pro nedostatek důkazů i v tomto směru žaloby“.¹⁹⁷

6.4.2 Zproštění Bedřicha Altera

Bedřich Alter byl obviněn ze zločinu spoluviny na vojenské zradě podle § 6:2 odstavce 1, 2, 3 zákona na ochranu republiky a § 11 trestního zákoníku společně s kázeňským přestupkem¹⁹⁸, protože a) věděl o výzvědné činnosti Helmutha Baruschky a pomáhal mu úmyslně, když mu zprostředkoval korespondenci s Janem Lachnitem na svou soukromou adresu, dále že přechovával fotoaparát s příslušenstvím, a i opisy a fotosnímky spisů ve svém bytě. Tímto úmyslně Baruschkovi opatřil prostředky a bez překážek mu přispěl k bezpečnému vykonání zločinu vojenské zrady, dále za b) že do 6. března 1936 přechovával ve svém soukromém bytě úřední spisy, konkrétně služební lístek, lístek o živení osob a 2 potvrzení ústavu, kde byl přidělen.¹⁹⁹ V rámci části a) Alter přiznal, že poskytnul Baruschkovi „jako kamarádu z vojny pohostinství ve svém pokoji v bytě svých rodičů“.²⁰⁰ Alter popřel, že by měl tušení o jeho výzvědné činnosti a že věci, které u sebe přechovával, blíže nezkoumal. Věřil Baruschkovi, že klíč dle otisku patřil k jeho kufru a též věřil, že plány 1: 25000 chtěl pro sebe. Usoudil tak, protože po něm Baruschka žádal plán Prahy, kde sloužil a Šternberka, odkud pocházel. Baruschka údajně popřel, že by Altera do své činnosti nějak zasvětil. Soud dle uvedených informací zvažil i to, že byl Alter židovského původu a komunistického přesvědčení. Tyto okolnosti by mu stěží dovolily spáchat podobnou činnost a vysvětlovaly by Baruschkovu rezervovanost se svěřením se se svým konáním. Soud také nemohl přehlédnout možnost pravdivé obhajoby Altera, a proto jej nakonec v tomto směru zprostil obžaloby pro nedostatek

¹⁹⁷ Tamtéž, folio 4, str. 18.

¹⁹⁸ Tamtéž, folio 4, str. 9.

¹⁹⁹ Tamtéž, folio 4, str. 8.

²⁰⁰ Tamtéž, folio 4, str. 21.

důkazů.²⁰¹ V části b) Alter vysvětlil držbu zmíněných listin tak, že měl lístek o živení za ztracený a po ohlášení obdržel nový. Ostatní listiny si prý ponechal, protože je po něm nikdo nechtěl.²⁰² V tomto případě neměl soud důvod proč Alterovi nevěřit a „neshledal proto v jeho jednání žádného provinění“.²⁰³

6.4.3 Zproštění nadporučíka Polanského

Jan Polanský byl obviněn z přečinu vojenské zrady podle § 6:4 zákona na ochranu republiky.²⁰⁴ Dle obžaloby se Polanský dopustil tohoto přečinu tím, že před Vánoci 1934 se vzdálil ze své kanceláře a nechal klíč v zásuvce svého psacího stolu. Tímto umožnil Baruschkovi krádež spisů o protiletadlové obraně, Baruschka si je opsal a originály vrátil do zásuvky. Navíc si údajně zhotovil náhradní klíč podle mýdlového otisku, a ještě dvakrát využil přístupu ke spisům, které fotografoval a předal cizí moci. Svým jednáním Polanský a hrubou nedbalostí zapříčinil, že informace ve zmíněných spisech, které měly zůstat utajené pro obranu republiky, se staly známými cizí moci.²⁰⁵ Nadporučík Polanský však popřel, že by kdy zapomněl některou zásuvku svého stolu zamknout a někdy nechal klíč v zámku a vzdálil se „byť na sebe kratší dobu“, protože byl na věci tohoto typu zvláště opatrný.²⁰⁶ Polanskému pomohla i výpověď poručíka inženýra Tuháčka, který byl u Polanského „z části i v kritické době přidělen“.²⁰⁷ Ten potvrdil, že Polanský vždy svůj stůl zamykal a klíč si odnesl. Očividně mluvil z vlastní zkušenosti, protože když u Polanského pracoval, musel několikrát Polanského vyhledat, aby mu potřebné listiny či materiály vydal a až poté mohl pokračovat ve své práci.²⁰⁸

Soud na základě tohoto svědectví uvěřil nadporučíku Polanskému, že vždy stůl a zásuvky zamykal a neuvěřil Baruschkovi, že by se ke spisům dostal nedbalostí Polanského.

²⁰¹ Tamtéž, folio 4, str. 21.

²⁰² Tamtéž, folio 4, str. 21.

²⁰³ Tamtéž, folio 4, str. 22.

²⁰⁴ Tamtéž, folio 4, str. 10.

²⁰⁵ Tamtéž, folio 4, str. 8–9.

²⁰⁶ Tamtéž, folio 4, str. 22.

²⁰⁷ Tamtéž, folio 4, str. 22.

²⁰⁸ Tamtéž, folio 4, str. 23.

Navíc šlo, dle Polanského, o obyčejné zámky, které se daly snadno překonat. Dle jeho vlastní zkušenosti si stačilo vypůjčit klíč od kufru nějakého vojína, když si svoje vlastní klíče zapomněl doma. Baruschka se tedy mohl do stolu dostat i jinak, a otisk si zhotovit podle cizího klíče, který byl schopný otevřít stůl. Dle rozhodnutí soudu byl nakonec nadporučík Polanský zproštěn obžaloby pro nedostatek důkazů.²⁰⁹

6.4.4 Nabytí práva rozsudku

Rozsudek ohledně desátníka Ležáka nabytí moci práva už 15. listopadu roku 1936.²¹⁰ Oproti tomu nabytí rozsudek ve věci Helmutha Baruschky, Bedřicha Altera, Jana Polanského společně s Josefem Buriánkem a Václavem Kubkou moci práva dne 9. dubna 1937. Stalo se tak proto, že se Baruschka i vojenský prokurátor odvolali. Jejich „opravné prostředky“ byly rozhodnutím nejvyššího vojenského soudu zamítnuty.²¹¹

6.4.5 Propuštění z vazby

Podle § 417 trestního řádu se Baruschkovi další vyšetřovací vazba započítala od 11. listopadu 1936 do 30. dubna 1937, kdy nastoupil svůj trest.²¹² Trest si odpykával v terezínské věznici od 25. května téhož roku.²¹³ Ve věznici vykonával trest až do 14. října 1938, kdy byl Baruschkovi, podle rozhodnutí divisiního soudu v Praze prominut zbytek trestu z důvodu zániku prvorepublikového Československa a následné amnestie vlády československé republiky ze 7. října 1938.²¹⁴ Úplně propuštěn byl až 17. října téhož roku.²¹⁵ I přes snahu jeho rodičů v létě 1938, kdy 2. června předložili kanceláři prezidenta republiky žádost, aby byl jejich synovi trest

²⁰⁹ Tamtéž, folio 4, str. 23.

²¹⁰ Tamtéž, folio 4, str. 25.

²¹¹ Tamtéž, folio 4, str. 26.

²¹² Tamtéž, folio 4, str. 26.

²¹³ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Koncept hlášení o dodání Helmutha Baruschky do vazby, folio 12.

²¹⁴ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Usnesení vojenského soudu I. stolice ze dne 9. května 1947, folio 2.

²¹⁵ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Koncept ve věci propuštění z vazby H. Baruschky, folio 28.

a jeho následky prominuty²¹⁶, nepodařilo z vězení dostat dříve než díky amnestii o pár měsíců později.

6.5 Tresty bývalých spolupracovníků

6.5.1 Anna Baruschková

Sestřenice Helmutha Baruschky, Anna Baruschková, která pomáhala Janu Lachnitovi a svému bratranci při ilegálním přechodu hranic do Mittelwalde v Německu, byla obviněna pro zločin vojenské zrady podle § 6:2 zákona na ochranu republiky. Údajně byla v kontaktu s agenty říšskoněmeckého zpravodajství a vyzvídala jim informace, které měly zůstat utajené pro obranu republiky.²¹⁷ Trestní řízení v této věci bylo proti Anně Baruschkové pro nedostatek důkazů zastaveno.²¹⁸ Baruschková ale také spáchala trestný čin dle § 12:1 odstavce 2 zákona na ochranu republiky. Neoznámila totiž československým úřadům, že se dozvěděla o spáchání trestného činu dle § 6:2 zákona na ochranu republiky. Baruschková však byla zproštěna obžaloby dle § 259:2 trestního řádu.²¹⁹

6.5.2 Pavel Baruschka

Strýc Helmutha Baruschky, Pavel měl být údajně také nápomocen svému synovci. Poskytl prý Lachnitovi a svému synovci nocleh, když jmenovaní docházeli do Německa. Když se z novin dozvěděl o Lachnitově zatčení, jel ihned do Prahy varovat svého synovce a radil mu, aby byl opatrný. Od Helmutha měl prý také předat určitý materiál a fotoaparát říšskoněmecké zpravodajské službě z Mittelwalde.²²⁰ Pavel Baruschka byl pro nedostatek důkazů obžaloby zproštěn.²²¹ Dále soud Pavla Baruschku zprostil obžaloby dle § 259:2 trestního řádu, protože

²¹⁶ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, koncept protokolu ve věci žádosti o prominutí trestu Helmutha Baruschky.

²¹⁷ Národní archiv Praha, fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond 207, karton č. 673, signatura 207-673-9, Spis trestního oznámení na Annu Baruschkovou., folio 6.

²¹⁸ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva presidiu zemského úřadu o prominutí trestu Anny Baruschkové, folio 27.

²¹⁹ Tamtéž, folio 27.

²²⁰ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Dodatek k trestnímu oznámení na Otu Knahla a spol., folio 40–41.

²²¹ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 19, signatura 200-19-2, Karta Jana Lachnita.

opomenul neodkladně oznámit československým úřadům, že byl spáchán čin dle § 6:2 zákona na ochranu republiky, čímž se dopustil zločinu podle § 12:1 odstavce 2 téhož zákona.²²²

6.5.3 Arnošt Bruch

Arnošt Bruch byl odsouzen 6. března krajským trestním soudem v Praze roku 1937. Dle § 6:2 odstavce 1–3 zákona na ochranu republiky byl odsouzen k těžkému žaláři o délce 10 let, který měl mít zostřen jedním postem čtvrtletně. Podle § 29 stejného zákona byl odsouzen k peněžitému trestu o výši 1000 Kč.²²³ Předpokládám, že byl Bruch také propuštěn z důvodu všeobecné říjnové amnestie roku 1938 jako všichni ostatní, i když to nemohu doložit prameny.

6.5.4 Walter Czech

Walter Czech byl také odsouzen krajským trestním soudem v Praze dne 6. března 1937 „pro zločin neoznámení trestných podniků“ podle § 12:1 odstavec 2 zákona na ochranu republiky k trestu žaláře v trvání deseti měsíců a k náhradě nákladů trestního řízení podle § 389 trestního řádu. Walter Czech trest odpykal.²²⁴

6.5.5 Karel Endl

Karel Endl byl odsouzen ve stejný den jako Walter Czech a Arnošt Bruch, 6. března 1937 dle zákona č.50/23 Sb. „k trestu těžkého žaláře v trvání 5 roků jedním postem čtvrtletně zostřeného“, a dále podle § 29 zákona č.50/23 Sb. k pokutě 1000 Kč.²²⁵ Endl podal dne 16. dubna 1938 žádost o prominutí trestu z důvodu mladické nerozvážnosti. Tvrdil, že byl k trestným činům sveden.²²⁶ Avšak jeho žádost byla zamítnuta se zdůvodněním, že je vysokoškolsky vzdělaný muž, a proto si byl plně vědom toho, závažnosti Baruschkových činů

²²² Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva presidiu zemského úřadu o trestu Oty Knahla a společníků, folio 29.

²²³ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1289, signatura 225-1289-3, Zpráva presidiu ministerstva vnitra ve věci vojenské zrady Arnošta Brucha, folio 129.

²²⁴ Národní archiv Praha, Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 55, signatura 200-55-5, Úřední záznam ve věci Waltera Czecha, folio 1.

²²⁵ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Žádost o prominutí trestu ve věci Karla Endla, folio 3.

²²⁶ Tamtéž, folio 3.

a dobrovolně mu napomáhal.²²⁷ Na svobodu byl propuštěn až díky všeobecné amnestii, stejně jako Baruschka z rozhodnutí vlády 7. října 1938. Společně s prominutím žaláře byl Endlovi prominut i peněžitý trest.²²⁸

6.5.6 Armín Fischer

Armín Fischer byl odsouzen společně s výše zmíněnými Bruchem, Czechem a Endlem. Podle § 6:1 odstavce 3 zákona na ochranu republiky pro zločin vojenské zrady byl Fischer odsouzen k trestu těžkého žaláře o délce 5 let zostřeného postem každé čtvrtletí, navíc dle § 29 zákona na ochranu republiky k peněžitému trestu o výši 1000 Kč.²²⁹ Fischer také podal žádost o prominutí trestu cestou milosti prezidenta republiky, protože tvrdil, „že svůj čin spáchal z mladistvé nerozvážnosti, naprosto náhodou,“ že byl k činu sveden kamarády, odvolával se na svůj špatný zdravotní stav a také uvedl, že svého činu lituje.²³⁰ Ministerstvo národní obrany znovu, stejně jako u Endla zaujalo zamítavé stanovisko. Věděl, co Baruschka provádí a napomáhal mu. S jeho a s pomocí Arnošta Jankowského byl doručen Baruschkovi fotoaparát. Též nechtěl před zatčením v březnu roku 1936 otevřít státní policii dveře. Zamítnutí žádosti bylo také argumentováno jeho vysokoškolským vzděláním.²³¹ Stejně jako u Endla a Baruschky byla Fischerovi prominuta celá délka trestu i peněžní trest z výše zmíněného říjnového rozhodnutí vlády roku 1938.²³²

²²⁷ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Odpověď ministerstva národní obrany ve věci žádosti o prominutí trestu Karla Endla, folio 4.

²²⁸ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, Zpráva ministerstvu národní obrany o propuštění Karla Endla, folio 6 a.

²²⁹ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-93-30, Úřední záznam ve věci Armína Fischera, folio 1.

²³⁰ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-93-30, Žádost o prominutí trestu ve věci Armína Fischera, folio 5.

²³¹ Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-93-30, Odpověď ministerstva národní obrany ve věci žádosti o prominutí trestu Armína Fischera, folio 6.

²³² Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-93-30, Zpráva ministerstvu národní obrany o prominutí trestu Armína Fischera, folio 10.

6.5.7 Arnošt Jankowský

Baruschkovi pomáhal také Arnošt Jankowský, který byl také odsouzen se všemi výše zmíněnými dne 6. 3. 1937. Pro zločin vojenské zrady byl odsouzen podle § 6:1 odstavce 3 zák. na ochranu republiky k trestu těžkého žaláře o délce 5 let zostřeného postem jednou čtvrtletně a dle § 29 stejného zákona k peněžitému trestu 1000 Kč.²³³ Jankowský se také snažil dostat z vězení dříve cestou milosti prezidenta republiky, a svou žádost odůvodnil tím, že „čin spáchal z mladistvé nepředloženosti, byl k němu sveden a trpce a upřímně ho lituje“.²³⁴ Stejně jako u předchozích spolupracovníků Endla a Fischera mu byla žádost zamítnuta, protože podporoval Helmutha Baruschku a pomáhal mu v jeho činnosti, protože mu opatřil fotoaparát a dovolil mu výzvědnou činnost provádět ve svém bytě. Dle ministerstva obrany byl Jankowský vysokoškolák, který trestnou činnost prováděl „ze zášti vůči československému státu a jeho demokratickému zřízení“.²³⁵ Z žaláře se Jankowskému podařilo dostat až díky všeobecné amnestii v říjnu 1938.²³⁶

6.5.8 Ota Knahl

Jako poslední, kdo byl odsouzen 6. března 1937 je Ota Karel Knahl. Ten byl dle § 6:2 odstavce 1–3 zákona na ochranu republiky odsouzen k těžkému žaláři o délce 15 let, který měl být zostřený jedním postem za čtvrtletí a dle § 29 stejného zákona k peněžitému trestu 3000 Kč. Dále podle § 389 trestního řádu byl odsouzen k náhradě nákladu trestního řízení a dle § 32

²³³ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Úřední záznam ve věci Arnošta Jankowského, folio 1.

²³⁴ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Zpráva Policejnímu ředitelství v Praze, folio 4.

²³⁵ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Odpověď ministerstva národní obrany ve věci žádosti o milost Arnošta Jankowského, folio 7.

²³⁶ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, Úřední záznam ve věci Arnošta Jankowského a jeho zločinu vojenské zrady, folio 9.

zákona na ochranu republiky ke „ztrátě čestných práv občanských na dobu 5-ti let“.²³⁷ Jako i ostatním předešlým byl trest Knahlovi prominut dle říjnové amnestie v roce 1938.²³⁸

6.5.9 Jan Lachnit

Baruschkův první společník Lachnit byl zatčen už 15. září 1935 ve Šternberku pro zločin vojenské zrady.²³⁹ Hlavní přelíčení s Janem Lachnitem proběhlo u krajského soudu v Olomouci 24. června 1936.²⁴⁰ Jmenovaný spáchal zločin vojenské zrady podle § 6:2 odstavce 1 zákona na ochranu republiky. Ve Šternberku i jinde v srpnu a září roku 1935 vyzradil cizí moci přímo či nepřímop opatření a předměty, jež měly zůstat utajeny pro obranu republiky.²⁴¹ Lachnit byl obviněn, protože si v tuto dobu roku 1935 objednával plány několika pohraničních měst, jako například Krnova, Moravské Ostravy, Opavy, Břeclavi a jiných a měl tyto dané plány vyzradit cizí moci.²⁴² Jmenovaný byl odsouzen dle § 6:1 zákona na ochranu republiky a dle § 29 stejného zákona k trestu těžkého žaláře o délce tří let, který měl být zostřen jedním postem čtvrtletně, společně s peněžitým trestem o výši 2000 Kč.²⁴³ I když v době rozsudku Jana Lachnita již byly známy nové skutečnosti ohledně případu Helmutha Baruschky a jeho role v daném případě, veřejný žalobce nevyhradil stíhání Jana Lachnita pro nové skutečnosti a ani nerozšířil obžalobu.²⁴⁴ Z tohoto důvodu bylo trestní řízení proti Janu Lachnitovi v případě Baruschky

²³⁷ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva presidiu zemského úřadu o trestu Oty Knahla a společníků, folio 29.

²³⁸ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva presidiu zemského úřadu o prominutí trestu Oty Knahla a společníků, folio 25.

²³⁹ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha – fond 225, karton č. 1295, signatura 225-1295-4, Zpráva o zatčení Jana Lachnita, Helmutha Baruschky a dalších, folio 32.

²⁴⁰ Státní okresní archiv Olomouc, fond Krajský soud Olomouc I, signatura Tk 2067/35, Zpráva vrchnímu soudu v Brně ohledně žádosti o prominutí trestu Jana Lachnita, folio 222.

²⁴¹ Tamtéž, folio 222.

²⁴² Státní okresní archiv Olomouc, fond Krajský soud Olomouc I, signatura Tk 2067/35, Opis rozsudku ve věci Jana Lachnita, folio 184–185.

²⁴³ Státní okresní archiv Olomouc, fond Krajský soud Olomouc I, signatura Tk 2067/35, Zpráva vrchnímu soudu v Brně ohledně žádosti o prominutí trestu Jana Lachnita, folio 222.

²⁴⁴ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Zpráva zpravodajské ústředně v Praze ohledně stíhání Jana Lachnita, folio 9.

z formálních důvodů podle § 263 trestního řádu zastaveno.²⁴⁵ Do Lachnitova trestu se započítala prozatímní zjišťovací vazba od 15. 9. 1935 do 22. 12. 1935 a řádná vyšetřovací vazba od 4. 3. 1936 do 24. 6. 1936.²⁴⁶ Při odpykávání svého trestu v trestnici v Plzni-Borech si Lachnit podal žádost o milost prezidenta republiky v dubnu 1938, která mu byla zamítnuta.²⁴⁷ Lachnit byl stejně jako ostatní propuštěn až na říjnovou amnestii v roce 1938.²⁴⁸

6.5.10 Otto Meckel

Meckel byl obviněn dle § 6:2 a 3 zákona na ochranu republiky pro podezření z vyzvědačství ve prospěch Německa. Obviněný byl ve vyšetřovací vazbě krajského soudu trestního v Praze.²⁴⁹ Trestní řízení vedené proti Meckelovi skončilo podle § 109 trestního řádu dne 5. 11. 1937 zastavením, protože rozhodnutím prezidenta republiky ze dne 26. 10. 1937 bylo trestní řízení proti Meckelovi cestou milosti zastaveno.²⁵⁰

7. Osudy Baruschky a jeho společníků

V této části práce se pokusím uvést z na základě dochovaných pramenů dohledatelné informace o osudech Helmutha Baruschky a jeho spolupracovníků.

7.1 Helmuth Baruschka

Dle dochovaných pramenů nelze přesně říct, co se s Baruschkou hned po promnutí jeho trestu dělo. Ze spisů bohužel nelze vyčíst, jestli se nakrátko vrátil do rodného Šternberka. Jediná předválečná zpráva o něm je, že byl údajně dle záznamu ve Šternberku odhlášen dne 14. 9. 1939

²⁴⁵ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, Zpráva státnímu policejnímu úřadu v Litoměřicích ohledně případu Jana Lachnita a spol., folio 16.

²⁴⁶ Státní okresní archiv Olomouc, fond Krajský soud Olomouc I, signatura Tk 2067/35, Opis rozsudku ve věci Jana Lachnita, folio 184.

²⁴⁷ Státní okresní archiv Olomouc, fond Krajský soud Olomouc I, signatura Tk 2067/35, Zpráva krajskému soudu v Olomouci o propuštění Jana Lachnita.

²⁴⁸ Státní okresní archiv Olomouc, fond Krajský soud Olomouc I, signatura Tk 2067/35, Zpráva vrchnímu soudu v Brně ohledně žádosti o promnutí trestu Jana Lachnita, folio 222.

²⁴⁹ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 219, signatura 200-219-72, Úřední záznam ve věci trestního oznámení na Otu Meckela, folio 1.

²⁵⁰ Národní archiv Praha, fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 219, signatura 200-219-72, karta Meckel Otto.

do Liberce.²⁵¹ Zde je nutno podotknout, že tato zpráva je ale z poválečného období, kdy se úřady snažily Baruschku dostihnout, aby si odpykal zbytek trestu. Stíhali ho kvůli odpuštění zbytku trestu, který mu byl odpuštěn „v době nesvobody“.²⁵² Podle encyklopedické příručky sestavené kolektivem autorů pod vedením Stanislava Bimana byl v té době již členem NSDAP, kam byl jako spolehlivý sudetský Němec přijat již 1. 11. 1938 (členské číslo 6 526 432). V Liberci poté bydlel od 18. 9. 1939 na adrese Kranichgasse²⁵³ 7.²⁵⁴ V témže městě měl pracovat na pozici tzv. Gaustellenleiters v *Gaupropagandaamt*. Tak jako mnozí jiní špióni a vyzvědači²⁵⁵ pak jako uznání za své služby obdržel tzv. sudetoněmeckou osvobozovací medaili (*Medaile na paměť 1. X. 1938*).²⁵⁶ Dle policejní přihlášky ze Státního okresního archivu v Liberci Baruschka údajně narukoval 18. 5. 1940 do Wehrmachtu.²⁵⁷ Dle dalších dostupných informací ze složky s opisem rozsudku z Vojenského ústředního archivu v Praze a po rešerši v databázi *Invenio* berlínského Bundesarchivu musím konstatovat, že další pátrání nebylo úspěšné a bohužel se již pravděpodobně nedozvíme, jaký byl přesný poválečný osud Helmuta Baruschky. Podle internetových genealogických databází *Ancestry* zemřel ve věku nedožitých 67 let 7. února 1981 ve švábském městě Mindelheim v západním Německu. Jeho manželkou měla být rodačka z Günzburgu Eleonore Kleindienst (1924–2012).²⁵⁸ Ze záznamů není bohužel

²⁵¹ Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Zpráva velitelství stanice SNB ve Šternberku, folio 8.

²⁵² Vojenský ústřední archiv Praha, fond Divisní soud Praha, karton č. 141 a, inventární číslo 1115 a, Dtr 163/36, Usnesení soudu I. stolice v Praze, folio 2.

²⁵³ Dnešní Slavičková ulice. Dostupné online viz: <https://reichenberg.de/die-geschichte-reichenbergs/werfen-sie-einen-blick-nach/> [cit. 3. 5. 2022].

²⁵⁴ SOkA Liberec, Archiv města Liberce, IV. část, Evidence obyvatel 1938-1945, inv. č. 268, kartotéka č. 4, heslo Baruschka Helmut.

²⁵⁵ Viz případ Wilhelma Katzera a jeho manželky, kteří přesídlili rovněž do hlavního města sudetské župy – do Liberce. Kreisinger, Pavel – Vyhlídal, Milan: *Neznámá kapitola z dějin maďarské zpravodajské činnosti proti ČSR. Olomoucký špionážní případ kapitána v. Leopolda Katzerna a jeho synovce Wilhelma Katzera*. Historie a vojenství, 69, 2020, č. 4, s. 90–109.

²⁵⁶ BIMAN, Stanislav a kol.: *Kdo byl kdo v Říšské župě Sudety: biografická příručka A-Z*. CD-ROM. SOA Litoměřice 2008, heslo Baruschka Helmut.

²⁵⁷ SOkA Liberec, Archiv města Liberce, IV. část, Evidence obyvatel 1938-1945, inv. č. 268, kartotéka č. 4, heslo Baruschka Helmut.

²⁵⁸ <https://www.ancestry.com/genealogy/records/helmut-baruschka-24-3yg6rh>; adresa platná k 28. 4. 2022.

zřejmě, zda měli manželé Baruschkovi děti. Z toho důvodu jsem se nemohl pokusit kontaktovat Baruschkovy potomky, kteří by mohli vydat svědectví o jeho válečném a poválečném životě.

7.2 Ota Karel Knahl

Co dělal Ota Knahl hned po svém propuštění roku 1938 nelze přesně říct. Podle matrik Německé univerzity v Praze promoval 9. prosince 1939, tedy hned následující rok po svém propuštění.²⁵⁹ Za 2. světové války ale sloužil Třetí říši jako lékař, protože si v roce 1941 koupil objekt Sanatoria Praha Veleslavín.²⁶⁰ Doktor Knahl toto sanatorium dále provozoval jako ústav pro duševní a nervové nemoci do roku 1943, kdy se z ústavu stal „reservelazaret“.²⁶¹ Bohužel dále z pramenů nelze vyčíst, jestli zůstal v čele sanatoria až do konce války či ne. Jak se osudy Oty Knahla odvíjely po válce není z dochovaných pramenů a ani z rešerše v databázi *Invenio* německého Bundesarchivu bohužel zřejmé.

7.3 Ostatní spolupracovníci

Karel Endl dostal stejně jako Helmuth Baruschka Medaili na paměť dne 1. 10. 1938. Týž pracoval pro říšskou pracovní službu na pozici tzv. Amtswaltera.²⁶² Jan Lachnit také obdržel Medaili na paměť dne 1. 10. 1938. Lachnit pracoval jako tzv. Stellenleiter na okresním vedení NSDAP ve Šternberku.²⁶³ Otto Meckel vstoupil 23. 3. 1939 do SS, kde obdržel hodnost SS-Untersturmführer.²⁶⁴ Další osudy spolupracovníků Helmutha Baruschky Arnošta Brucha, Waltera Czecha, Karla Endla, Armína Fischera, Arnošta Jankowského, Jana Lachnita a Otto

²⁵⁹ Archiv Univerzity Karlovy Praha, fond Matriky Německé univerzity v Praze, inventární číslo 6, Matrika doktorů Německé univerzity v Praze (1936–1939), str. 562.

²⁶⁰ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo zdravotnictví, karton č. 46, signatura 15-25/2, Informace pro pana ministra zdravotnictví ohledně Sanatoria Praha Veleslavín, folio 4.

²⁶¹ Národní archiv Praha, fond Ministerstvo zdravotnictví, karton č. 46, signatura 15-25/2, Zpráva pro pana ministra zdravotnictví v otázce sanatoria Praha Veleslavín, folio 1.

²⁶² BIMAN, Stanislav a kol.: *Kdo byl kdo v Říšské župě Sudety: biografická příručka A-Z*. CD-ROM. SOA Litoměřice 2008, heslo Endl Karl.

²⁶³ Tamtéž, heslo Lachnit Hans/Johann.

²⁶⁴ Tamtéž, heslo Meckel Otto.

Meckela nelze dle dochovaných pramenů rekonstruovat. Další pokus o rešerše v databázi Invenio berlínského Bundesarchivu byl bohužel opět neúspěšný.

8. Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo rekonstruovat špionážní případ sudetského Němce Helmutha Baruschky, především na základě archivních pramenů. Helmuth Baruschka špionáž provozoval mezi lety 1934 a 1936, kdy v rozmezí těchto let několikrát opsal a ofotografoval spisy, které měly zůstat utajené pro ochranu Československé republiky, a předal je cizí moci.

Práce také ukazuje, jak mohl být nebezpečný, byť i jen jediný voják, který neměl demokratické smýšlení a byl naverbován zahraniční zpravodajskou službou. Baruschka využil svých vlastních možností, aby získal co nejvíce jemu dostupných informací a předáním těchto informací pak zradil svou zemi.

Během své špionážní kariéry se Baruschka setkal s mnoho lidmi. Ti se dělily na dvě skupiny. První byli lidé, kteří mu zadávali úkoly. Druzí byli ti, kteří mu s jeho úkoly pomáhali a snažili se, aby ve svých činech uspěl. Z druhé skupiny to byli zejména jeho bývalí spolužáci z reálky ze Šternberka, kde Baruschka studoval.

Práce také představila, co se s Baruschkou a jeho komplici dělo po zatčení, jak byli odsouzeni a také informace o jejich propuštění. Z dostupných pramenů se pokusila rekonstruovat osudy jednotlivců před i během 2. světové války.

Upřímně doufám, že tato práce bude sloužit jako dobrý příklad rekonstrukce špionážní kariéry jednoho z mnoha „obyčejných“ československých Němců, kteří se z ideových a finančních důvodů rozhodli zradit svůj stát, a pracovat pro nacistickou třetí říši za účelem rozbití demokratického Československa.

9. Přehled použitých pramenů a literatury

9.1 Prameny

Archiv bezpečnostních složek Praha

Fond 302 (Hlavní správa vojenské kontrarozvědky)

Archiv Univerzity Karlovy Praha

Fond Matriky Německé univerzity v Praze²⁶⁵

Národní archiv Praha

Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha

Fond Ministerstvo vnitra I – prezidium Praha

Fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze

Fond Ministerstvo zdravotnictví

Státní okresní archiv Liberec

Fond Archiv města Liberce

Vojenský historický archiv Bratislava

Sbírka kmenových listů (Kmenový list Helmutha Baruschky)

Vojenský ústřední archiv Praha

Fond Divisní soud Praha

Zemský archiv v Opavě, pobočka v Olomouci

Fond Krajský soud Olomouc

²⁶⁵ Dostupné online přes <https://is.cuni.cz/webapps/archiv/public/books/bs/1201577654060565/?lang=cs>; adresa platná k 28. 4. 2022.

9.2 Monografie

Burešová, Jana – Skoupý, Arnošt – Trapl, Miloš: *První Československá republika (1918–1938)*. In: Papajík, David a kolektiv: *Dějiny Šternberka*. Olomouc, 2022, v tisku.

Hruška, Emil: *Mata Hari z Chebu. Příspěvek k historii československé zpravodajské služby*. Praha, 2020.

Kokoška, Jaroslav: *Admirál Canarias*. Praha, 1968.

Kokoška, Jaroslav – Kokoška, Stanislav: *Spor o agenta A-54. Kapitoly z dějin československé zpravodajské služby*. Praha, 1994.

Lukeš, Michal: *Špionážní případy*. Praha, 2016.

Roewer, Helmut – Schäfer, Stefan – Uhl, Matthias – Dvořáček, Petr – Köpplová, Petra: *Encyklopedie tajných služeb ve 20. století*. Praha, 2006.

Straka, Karel: *Rekonstrukce československé agenturní sítě a jejích výsledků z let 1933–1939: Zpravodajské ústředí*. Praha, 2017.

9.3 Studie

Kreisinger, Pavel – Vyhlídal, Milan: *Neznámá kapitola z dějin maďarské zpravodajské činnosti proti ČSR. Olomoucký špionážní případ kapitána v. v. Leopolda Katzerna a jeho synovce Wilhelma Katzera*. Historie a vojenství: časopis Vojenského historického ústavu, 69, 2020, č. 4, s. 90–109.

Plachý, Jiří: *Hrdelní procesy u pražského Divisního soudu v letech 1937–1938*. In: *Historica Pragensia*, 2, 2005, 163–182.

9.4 Elektronické a internetové zdroje

BIMAN, Stanislav a kol.: *Kdo byl kdo v Říšské župě Sudety: biografická příručka A-Z*. CD-ROM. SOA Litoměřice 2008.

Dotaz ohledně platů prvorepublikové armády č. 2035. In: <https://armada.vojenstvi.cz/vase-dotazy/136.htm> [cit. 18. 3. 2022].

Genealogická databáze Ancestry In: <https://www.ancestry.com/genealogy/records/helmut-baruschka-24-3yg6rh>

Hortig, Pavel: *Sladký život prvorepublikových úředníků*. In: <https://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2021/06/18042106.pdf> [cit. 15. 3. 2022].

Invenio Bundesarchiv In: <https://invenio.bundesarchiv.de/invenio/main.xhtml>

Seznam německých ulic v Liberci a jejich českých pojmenování In: <https://reichenberg.de/die-geschichte-reichenbergs/werfen-sie-einen-blick-nach/>

Stránky Vojenského historického ústavu In: <http://www.vhu.cz/stavba-budovy-vtu-vojensky-zpravodaj-c-5/>

10. Summary

The main aim of this bachelor thesis was to reconstruct one process of espionage from the time of the first Czechoslovakian Republic. The espionage was done by a Sudeten German, Helmuth Baruschka, between the years 1934 to 1936. Between these years, he photographed and copied the files that were to remain secret for the defence of the republic several times and handed them over to the German Abwehr service. The thesis is divided into seven different chapters. First two chapters summarize up to date research. The upcoming chapters from four to five reconstruct the process of espionage, the sixth chapter deals with the punishments of Helmuth and his companions. The seventh chapter shows available information about the fates of Helmuth and his associates. This work also shows the amount of danger that a single private posed, when he betrayed his own country, because of his ideological reasons that corresponded with German intentions.

11. Přílohy

11.1 Fotografie Bedřicha Altera

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 18, signatura 200-18-41, Karta Bedřicha Altera.

11.2 Fotografie Helmutha Baruschky

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 18, signatura 200-18-41, Karta Helmutha Baruschky.

11.3 Fotografie Arnošta Brucha

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 50, signatura 200-50-15, karta Arnošta Brucha.

11.4 Fotografie Waltera Czecha

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 55, signatura 200-55-5, karta Waltera Czecha.

11.5 Fotografie Karla Endla

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 81, signatura 200-81-19, karta Karla Endla.

11.6 Fotografie Armína Fischera

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 93, signatura 200-93-30, karta Armína Fischera.

11.7 Fotografie Arnošta Jankowského

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 149, signatura 200-149-14, karta Arnošta Jankowského.

11.8 Fotografie Jana Lachnita

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 195, signatura 200-195-21, karta Jana Lachnita.

11.9 Fotografie Otto Meckela

Zdroj: Národní archiv Praha, Fond Policejní ředitelství Praha II – Zpravodajská ústředna při policejním ředitelství Praha – AMV 200, karton č. 219, signatura 200-219-72, karta Otto Meckela.